Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 215 (16438) | 1983 оной сентябриин 18, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

...С-эй ЦК-гай ...ИТБЮРОДО

...гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани ...й байдалай ба харилсаа холбооной асуу... ...ропын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй ...залга дээрэ Совет делегациин хэһэн хү... ...дые һайшаагаа. Тэрэнэй түгэсхэлэй ша... ...рэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай... байна. Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актын ...римүүдтэ үндэһэлһэн тэнсүүритэй, гүн... ...эй документ дотор найруулагдаһан яһа... ...тэйгээр энэ уулзалга дүүрэбэ гэжэ ...ропын ба бүгэдэ ниитын эб найрамда... ...ын аша туһатай уулзалгада хабаадаһан ...алиндань ехэ удха шанартай харилсаае саа... ...талаар шэнэ арга боломжонууд тогтооо... ...уулзалгын һайн дүнгүүд хөөрэлдөөнүү... ...ойлголсохо, али бүхы асуудалнуудые ...ашаар гуримшуулан шиидхэхэ хараа ...дэ туйлагдаһан ехэ амжалта болоно. ...ые һуларуулгын политикын гүнзэгы ...байһыень эдэ дүнгүүд элирхэйлэн ба... ...политика бэелүүлдэг, мүнөөнэй улас... ...ай ушар шалтагаануудые ондо ондоо... байбашье, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэ... ...түгшүүрилтэй байгаашье һаань, ниитын ...уулалтатай гүрэнүүд хоорондоо үгэеэ ...ы арадуудай аша туһые хангажа шадаха ...бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Иимэ ха... ...бэелүүлгэ гүрэнүүдэй бэеэ дааһан бай... ...дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсаха... ...хилэнүүдые эбдэхэгүй гэһэн гол ёһонуу... ...гүйгөөр сахиха эрилтэ табина.

...һан эдеэ хоолой фондые байгуулха, совет ...байдалые һайжаруулха зорилготойгоор ...шанаржуулан һайжаруулгын удаан ...мма зохёохо тухай асуудал КПСС-эй ...рогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. ...жэлэй турша соо манай орон дотор уһа... ...гдаһан газарай талмай нилээд үргэдхэг... ...лан һайжаруулагдаһан газар дээрэһээ ...иин ниитэ хэмжээн дээшэлээ гэжэ тэм... ...газар дээрэһээ бүхы хлопок болон ба... ...гурбанай хоёр хуби, үрэ жэмэс болон ...шахуу хубинь, бүдүүн ба шэмэтэ ...нэгэ хубинь абтадаг байна. Гэхэтэй ...ой программые залан сэхээр бэелүүлгэ ...ые шанаржуулха хүдэлмэриие тон шэнэ ...хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэ... ...тариалангай тогтууритай һайн ургасые ...тула тэрэнэй арга боломжонуудые һай... ...эрилтэ табина. Олдоһон дүй дүршэл, уһа... ...нуудэй байгуулагдаһан үйлэдбэриин ...рнуудай тогтууритай һайн коллективүү...

[illegible]

...байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойе һайндэрлэл... ...о-правительственнэ делегациин хабаа... ...нүхэр П. Н. Демичевэй мэдээсэлые По... ...һан байна.

...юзай дотоодын болон гадаадын полити... ...асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Полит... ...дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА—ЭРХИМ ШАНАР

ХАМТЫН ОРОЛДОЛГООР

Энэ жэлэй хабарай тарилгын түлэг дундаа ябаха байха үеэр манай Яруунын нютагта саһан, удаань хүйтэн хида ороходоо, хура бороон ехээр орожо, уһа голнуудынь үерлүүлээ, гол горходоймнай, намаг нуурнуудаймнай уһаень нэмээгээ бэлэй. Тиин манайшье совхозой тариалан, сабшалангай, бэлшээриин газарнууд уһанда абтагдаа. Тэндэ трактор, машинанууд, үхэр малайшье ябахын аргагүй болгоо. Гэбэшье ажахымнай тэжээл бэлэдхэлгын звенонууд хура бороо гэжэ шалтаг барижа байнгүй хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, адууһа малдаа дутамаггүй хүрэмөөр тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэнэ. Совхознай түсэбэй ёһоор 1128 тонно сенаж дараха байһан, мүнөө тэрэнээ 1250 тоннодо хүргөөд ябана. Мүн силосшье, ногооной витаминтай гурил бэлэдхэлгэ муу бэшээр ябуулагдана.

Мүнөө үбһэ хүряалга дээрэ хүдэлжэ байһан звенонуудай дундаһаа илангаяа коммунист, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Георгий Петрович Яковлевай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэнэрнай районой ажахынуудай тэжээл бэлэдхэлгын коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үсхэлэй юм. Звеногой механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй манлайда совхозой эрхим механизатор, 1981 ондо Паша Ангелинагай шанда хүртэһэн Анна Васильевна ябана. Тэрэ үдэр бүриингөө даабарие 120—125 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Бусадта эрхим жэшээ харуулжа, бүри һайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахыень урялна.

Г. П. Яковлевай звеногой гэшүүд хүряаһан үбһэнэйнгөө шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Энэ хүдэлмэриинь арадай хиналтын постые хүтэлбэрилэгшэ Николай Васильевич Быковударидан ябуулдаг. Нэгэ хэды болоод лэ постын гэшүүдэй хүсөөр совхозой мэргэжэлтэдтэй хамта шалгалтанууд үнгэргэгдэжэ, дайралдаһан дутагдалнуудые усадхаха талаар таарамжатай хэмжээнүүд абтаба. Энэ коллективэй гэшүүд сабшагдаһан ногооной хатаһанай удаа оньһон техникын хүсөөр тарман һүрилжэ, адууһа малай эдихэгүйн тула тэрэнээ өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэһэн һургаагаар тэрэ дарыдань хорёолно.

Звеногой хүсөөр 3500 гаран центнер үбһэ сомогдоо. Түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын тула үшөө 650 шахуу центнер үбһэ тэжээл сабшан абахаар хараалданхай. Нэгэдэхи отделениин партийна организациин секретарь Цыремпил Эрдынеевич Дамбаевай хүтэлбэрилдэг коллектив социалис мүрысөөндэ мүн лэ шалгарна. Звеногой гэшүүд коммунистнар Б. И. Цыремпилов, Д. О. Содномов, В. П. Аймпилов, механизаторнууд М. Ф. Цинюк, Д. Р. Базаров болон бусад жэшээтэ һайнаар ажаллана. Тэдэнэй хүсөөр 2000 гаран центнер үбһэн абтаа.

Гадна совхозой гурбадахи отделениин үбһэшэдэй дундаһаа В. Б. Доржиевай звено һаяла үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Коллективэй гэшүүд сооһоо Николай Петрович Казанцев, машинист Чойбалсан Нилхаев гэгшэд магтаалтай һайнаар хүдэлнэ.

Нийтын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ ахалагша хонишод Илья Климов, Эрдыни Бадмажапов, Бато-Цырен Цыренов, КПСС-эй райкомой гэшүүн Цыпылма Абдрахимова болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Энэ жэлэй хүшэр хүндэ, хура бороотой үбһэ хүряалгын үедэ үндэр наһатай болоод, амаралтада гараһан ажалай, дайнай, партиин ветерануул Андрей Андреевич Курмазов, Цыренжап Хандажапович Батуев, Октябриин Революциин орденто Цыдып Дылгёрович Бадмаев болон бусад мүн хабаадалсажа, олондо эрхим жэшээ харуулна.

А. ЭРДЫНЕЕВ.
Яруунын совхозой тэжээл бэлэдхэлгын талаар директорэй орлогшо.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ТҮГЭСХЭХЫ ДЭЛИСЭ

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

Мүнөө намарай эхин—сентябрь һара тэнгэһээ үнгэрөөд, түрүүшын ольбоной заха үзүүр үзэгдэжэ, хээрын ургамал ногооной хагдарха, шэмэ шүүһэеэ гээжэ эхилхэ сагынь болобо.

Тиимэһээ мүнөө республикын колхоз, совхозуудта адууһа малай эдихэ үбһэ тэжээлые бэлэдхэхэ хүдэлмэриин эгээл шиидхэхы, түгэсхэхы хаһань оробо гээшэ. Олохон ажахынууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ, ургаса хүряалгын айхабтар халуун хаһые ябуулжа байбашье, үбһэ сабшаха, хүряаха, сенаж, силос дараха витаминтай ногооной гурил татаха хүдэлмэриин эршые һуладханагүй. Бүхы аргаар лэ тэжээл элбэг ехээр нөөсэлжэ абахын түлөө оролдоно. Энэнь тон һайшаалтай.

Гэхэтэй хамта, олонхи районууд **үбһэ сабшаха, хүряаха** түсэбөө үшөө дүүргээгүй байна ха юм. Жэшээнь, сентябриин 12-ой мэдээгээр республика дотор бүхыдөө сабшагдаха ёһотой 523,5 мянга гаран гектар сабшалангай 362 мянган гектарайнь ногоон унагаагдаа гэхэ гү, али түсэб 69 процентдэ хүргэгдэбэ. Захааминай, Хэжэнгын, Хойто-Байгалай районууд лэ бүхы сабшалангайнгаа 84—89 процентые сабшанхай. Харин Яруунын, Ахын, Баунтын, Прибайкалиин районуудай ажахынууд сабшагдаха ёһотой газарайнгаа миил 46—60 процентын ногоо хулһөөнь буулгаа. Урда тээнь үерлэһэн уһанай һабхарһанай һүүлдэ тэндэхи нютагуудта сабшаха газар яһала бии болонхой. Мүн Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай районуудта сабшагдаха ногоон үшөөл ехэ бии.

Колхоз, совхозуудта бүхыдөө 296,9 мянган тонно **үбһэн һүрилэгдөө** гэхэ гү, али түсэб 60 процентдэ хүргэгдөө. Энэнь нёдондонойхиһоо 57,8 мянган тонноор ехэ байбашье, тэрээгээр үлүүсэ һанаагаа амарха үндэһэн үшөөл үгы. Имагтал Кабанскын, Хяагтын районуудай ажахынууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ. Тиихэдэ Баунтын, Яруунын, Хойто-Байгалай, Ахын районууд үбһэ хүряаха түсэбөө һаял 25, 28, 43, 44 процентдэ хүргэнхэй. Хориин, Зэдын, Баргажанай, Түнхэнэй районуудай колхоз, совхозууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө һаял хахадлаа. Илангаяа һүүлэй үдэрнүүдтэ олохон ажахынууд үбһэ хүряалгын хүдэлмэриин эршые эрид һуладхаа.

Энээн дээрэһээ мүнөө үень хаа хаанагүй дулаан, хээрын сабшалангай ногооной ехэ муудаагүй байхада үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые үшөөл түргэдхэхэ, ургаһан юумые хуу сабшажа абаха гээшэ гол шухала болоно.

Республика дотор бүхыдөө 210,2 мянга гаран тонно **сенаж дарагдаад**, түсэб дүүргэгдэжэ байна. Олонхи районууд нёдондонойхиһоо ехэ сенаж бэлэдхээ. Бэшүүрэй районой ажахынууд сенаж дараха түсэбөө 120 процент дүүргээд, нёдондонойхиһоо 2,5 дахин ехэ тиимэ тэжээл нөөсэлжэ абаба. Хяагтын, Сэлэнгын, Хориин, Хурамхаанай районууд сенаж дараха түсэбөө үлүүлээ.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, бүхы дээрэ **силос ехэ дарагдажа**, хамта 822,6 мянган тонно шэмэтэ тэжээл нүхэндэ хэгдээшье һаа, түсэб миил 66 процент болгогдоо, харин бэлэн болоһон силосые тоолобол, тэрэнь бүришье бага— 44 процент дүүргэгдээ. Захааминай, Хойто-Байгалай районууд лэ силос дараха даабаряа үлүүлээ. Статуправлениин суглуулһан тоо мэдээн дээрэһээ харахада, республика дотор үшөө 4612 гектар кукуруза, 13 мянган гектар силосэй бусад ургамалнууд үшөө хүряагдаагүй байһаар. Яруунын, Баргажанай, Сэлэнгын, Загарайн, Зэдын, Хяагтын, Хурамхаанай, Хэжэнгын районууд силос дараха түсэбөө һаял 41-һээ 61 процент хүрэтэр дүүргээд байнхай. Гадна Загарайн, Сэлэнгын, Зэдын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад зарим районуудай ажахынууд силосэйнгээ шанарые дээшэлүүлхын тула элдэб консервантнуудые, минеральна зүйлнүүдые нэмэлсэхэ технологиие хүсэд сахинагүй. Тиимэһээ тэжээлэйнь шанар муу гэжэ сэгнэгдэнэ. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ 26,8 мянган тонно витаминтай **ногооной гурил татагдаад** байһан һаа, мүнөө 34,6 мянган тонно бэлэдхэгдээ. Гэбэшье витаминтай ногооной гурил татаха түсэбөө олохон районууд дүүргээгүй. Илангаяа Захааминай, Баргажанай, Сэлэнгын, Прибайкалиин районууд тиимэ тэжээл бага бэлэдхээ.

Мүнөө силос дараха, витаминтай ногооной гурил татаха хүдэлмэриие үшөөл түргэдхэхэ, түсэбтэ даабарие заатагүй дүүргэхын тула бүхы шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Байгша ондо республика дотор хамта 554,737 тонно тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл суглуулагдаха ёһотой. Мүнөө тэрэнэй 57 процентнь бэлэдхэгдээ. Жэшээнь, Кабанскын, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Прибайкалиин районуудай ажахынуудта малай условно толгой бүхэндэ 8,1—12 хүрэтэр центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ хоолой бэлэдхэгдээд байхада, Баунтын, Яруунын, Зэдын, Захааминай, Баргажанай, Сэлэнгын районуудта тэрэнь һаял 1,3—4,6 центнертэ хүрэнэ.

Саашадаа, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие заахашье һуладхангүй, сабшалан, тариалан дээрэ ургаһан юумые хуу сабшажа, хүряажа абаха гээшэ ажахы бүхэнэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай дайшалхы зорилго болоно.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ХЭР БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ
1983 оной сентябриин 12-ой мэдээгээр
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Районууд	Бүхы тэжээлэй бэлэдхэгдэһэниинь			
	үбһэн	сенаж	силос	ногооной гурил
Кабанскын	102	113	105	110
Хяагтын	100,4	160	57	72
Улаан-Үдэ	86	109	38	58
Загарайн	68	113	[illegible]	75
Бэшүүрэй	65	120	[illegible]	68
Хэжэнгын	65	113	[illegible]	112
Хурамхаанай	65	113	[illegible]	133
Прибайкалиин	65	74	64	59
Мухар-Шэбэрэй	64	59	72	84
Захааминай	59	45	82	49
Сэлэнгын	59	125	41	58
Түнхэнэй	56	92	68	99,6
Баргажанай	56	45	41	28
Зэдын	55	106	59	92
Хориин	50	121	60	87
Ахын	44	—	—	—
Хойто-Байгалай	43	—	—	—
Яруунын	28	87	35	93
Баунтын	25	—	—	—
Республика бүхыдөө	60	99,6	66	79

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮҮСХЭЛ

Үргүүлһанаа гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар хүряажа абахаар ажаллажа байһан Хяагтын районой «Дружба» колхозой комсомол-залуушуулай тракторно-тариаан ажалай дүрбэдэхи бригадын коллектив һаяхан район дотороо шэнэ үүсхэл гаргаа. Хамтын подрядай гуримаар ажалладаг тус бригада ажалай 22 үдэрэй туршада 23,6 мянган центнер ороһо тариа. тэрэ тоодо 17,6 мянган центнер шэниисэ сохижо суглуулха уялга абаба. Үүсхэлшэд байгша ондо гектарай 15,6 центнер шэниисэ, 14 центнер обёос хүряажа, поли дээрэхи һолоомоёо дары суглуулһаар намарай паар хахалха зорилготой.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой бусад ажахынуудай залуу механизаторнууд, комсомол-залуушуулай коллективүүд үүсхэлшэдэй уряаень һайшаан дэмжэнэ.

А. МОЛОНОВ.

...ОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

...баялигуудые ...хэрэглэхэ ...рэлжэ һэргээ... ...гээшэ ороной ...целлюлозо-саар... ...болбосоруул... ...мышленностиин ...ажалшадай ...шухалын ...зорилго бо... ...лдэжэ болбо... ...таримал мо... ...үргэдхэгшэ... ...эрхимүүд ...хүдэлмэрилэгшэ... ...һайндэрлэхэеэ сентябриин 16-да Москвада суглараһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон новаторнууд суглаанай президиумдэ һуугаа.

СССР-эй ой модоной, целлюлозо-саарһанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин министр М. И. Бусыгин элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

Эдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тариалан дээрэ намарай хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ. Хамта дээрээ манай тракторно-тариаан ажалай хоёр бригада 4100 гектар талмайда тариа хүряаха юм. Мүнөө 1575 гектарта тариа баал болгогдон сабшагдаад байна. Тэдэнэй 702 гектарынь сохигдожо, колхозоймнай тоог дээрэ 8475 центнер ороһон буулгагдаа.

АЖАЛНАЙ УРАГШАТАЙ

Тариа хүряалгада орохын урда полевой стануудые һайса түхеэрээ һэмди. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, тариаан ажалай бригадын хүдэлмэриин түсэб, тариа хүряалгаһаа хабаадагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд, уряа лозунгнууд тэндэ бии. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри согсологдожо, тариа хүряалгын ябаса харуулһан тусхай самбарта бэшэгдэдэг юм. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ нэгэдэхи тариаан ажалай бригадынхид түрүүлжэ ябана. Энэ бригадые Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Иван Георгиевич Григорьев хүтэлбэрилдэг юм.

Тус бригадын механизаторнууд 5888 центнер ороһо колхозой тоогто оруулаа. Дүршэл ехэтэй комбайнернууд коммунистнууд Леонид Александрович Труднев, Михаил Баранов, комсомолшууд Евгений Шерстобитов, Александр Перелыгин, Владимир Терентьев, аха дүүнэр Владимир, Сергей Барановууд, Иван Побоков гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланад.

Эдэ үдэрнүүдтэ намарай хүдэлмэриие комплексноор ябуулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулнабди. Тиин дурдагдаһан бригадада 120 гектар талмайда намарай паар хахалагдаа, 294 гектар газарһаа һолоомо суглуулагдажа абтаа.

Хүряалгын үедэ тариаан ажалай бригадануудта партийно-комсомолой хоёр бэлэг бии болгогдоо. Партгрупоргнуудаар Леонид Александрович Труднев, Цырен-Даша Дамдинович Санзуев гэгшэд һунгагдаа. Партгрупоргнуудай түрүүшын суглаанууд дээрэ ажалай журам шангадхаха, мухар-шэбэрэйхидэй үүсхэлые дэмжэхэ асуудалнууд зүбшэгдөө һэн. Тиигэжэ хамта колхозоороо 56 мянган центнер ороһо тариа суглуулха. Гүрэндөө 15 мянган центнерыень худалдаха гэжэ шиидхэгдээ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 3700 центнерээр ехэ ороһо тариан худалдагдаха болоно.

Мүнөө колхозоймнай тоог дээрэ гүрэндэ тушаагдаха ороһо тариан сэбэрлэгдэжэ, бэлдэгдэжэ байна. Эндэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хоёр халаанда хүдэлнэ. Хэгдэжэ байһан бүхы ажалые Полина Пантелеймоновна Шишмарева хүтэлбэрилнэ. Тариашад хараалһан зорилгоёо саг соонь бэелүүлхээр шиидэнхэй.

О. ИЛЬИН,
парткомой секретарь.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХЭВРЭНЭ

...ГАДЫН ...СЭН

[illegible]

баринуудаа бэелүүлнэ. Жэшээнь, байгша оной үнгэрһэн 8 һарын туршада 13 мянга 750 кубометр технологическа зомгоол үйлэдбэрилхэ түсэбнай 14 мянга 140 кубометртэ хүргэгдөө. Тэрээнһээ гадуур электрын элшэ хүсэ, түргэн элэдэг детальнуудаа алмаха түсэбүүднайшье сүм дүүргэгдээ.

Гэбэшье коллективэй бүхы хэрэг хуу барандаа жэгдэ һайн байдаггүй гээшэ бэзэ. Нэгэ дутуу дүндаяа усадхажа, бэрхэшээл дабаад байтаршни нүгөөдэнь гаража ерэхэ. С. Воробьев нэгэтэ архидаад, ажалайнгаа үдэр хиидэ хаяба. Тэрээнһээ боложо халаанииинь үдэрэйнгөө түсэб дүүргэхын түлөө забһарлал хэнгүй хүдэлжэ, тэрэнээ дүүргэбэ. Воробьёвтой нүхэр ёһоор, һэшхэлыень дайран хөөрэлдэһэмнай бараг болоо, мүнөөшье болотор журам хазагайруулнагүй. Харин һаяхан тэрэнэй дүү Николай Воробьёв мүн лэ архидажа, ажалай журам эбдэбэ, коллективыемнай хойшонь татаба. Ажалдаа, нүхэд болон коллективэйнгээ һанамжада хайхарамжагүйгөөр хандаһан Воробьёвые бригадымнай гэшүүд эрид шангаар шүүмжэлбэ. Дураа гутажа, энэ муухай аашаһаань зэбүүрхэһэн нүхэдтөө шүүмжэлүүлжэ байһан Колиие нимэ бахардангги байхыень урдань нэгэтэшье харааагүй һэм. Зэмэтэ ябадалайнгаа түлөө нүхэдэйнгөө урда аягүйрхэжэ, улайжа сайжа зогсоһон Воробьёв тиихэдэл. магад. коллективэйнгээ нэгэ ямии байһые гүйсэд ойлгоо гү, мүнөө Николай тад ондоо болонхой.

Юундэ имэ дутуу дүндануул үзэгдэнэб гэһэн асуудалда нэгэл харюу бии—хүмүүжүүлгымнай хүдэлмэри үшөөл һулашагаар ябуулагдана. Тиимэһээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди. Нүхэд ёһоной хөөрэлдөө саг үргэлжэ үнгэргэхэ, политическэ һуралсал ашатайгаар хэрэглэхэ шухала.

Ажалай журамай талаар манһаа дулдыдахагүй, ондоошье шалтагаанууд бии. Ямар нэгэн түхеэрэлгынгээ эбдэршэхэдэ, запчасть асархыень удаан хүлеэхэ ушар заримдаа гарадаг. Али үгышье һаа хангалга таһалдаха. Цехэй технологическа журамай ингэжэ заримдаа эбдэгдэхэдээ, түсэбэй дүүргэлтэ удаардаг.

Эдэ бүгэдэ дутуу дүнданууд бригадна подрядые гүйсэд һайнаар хэрэглэжэ шадаагүйемнай гэршэлнэ. Бригадна подрядай эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусама үйлэдбэриин эрхэ байдал манда үшөө байгуулагдаагүй гээшэ бэзэ. Тиимэһээ энэ хүшэр асуудалые зүбөөр шиидхэхэ тушаа мүнөө бодомжолнобди.

Анхан би бригадынгаа хамаг бүхы хэрэгтэ хамаархажа, хүдэлмэри бүхэндэ хабаадалсахаа һэдэгшэ һэм. Коллективэйнгээ бүхы үйлэ хэрэгүүдые гансал өөр дээрээ даажа абахые оролдохош. Теэд бригадир нэгэ талааараа тиимэ байха ёһотойшье гээшэ ааб даа. Гэбэшье ямаршье хэрэгтэ оролсожо шадагдахагүй ха юм. Юуб гэхэлэ, бултанай түлөө хүдэлхэ гэһэн һэдэлгэмни гэшүүдэй эдэбхи үүсхэлые, оролдолго, харюусалгынь хизаарладаг байгаа. Энээниие ойлгожо, бригадынгаа гэшүүдэй арга боломжонуудые һайнаар шудалһанай һүүлээр, хүн бүхэнэйнь бүхы хүсөө, бэлиг шадабарияа гүйсэд хэрэглэн хүдэлхэ эрхэ байдал тогтоножоруулаа һэмди. Тиигэжэ хүн бүхэнэймнай даалгагдаһан хүдэлмэридөө үндэр харюусалгаяа мэдэрэн хүдэлхэ аргатай болоходо, ажал хэрэгүүднай хараа байса һайжараа бшуу.

Бригадынгаа гэшүүн бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хүдэлгэхэ гэһэн оролдолгымни үрэ дүн удангүй харагдаба. Мүнөө түрүү хүдэлмэришэд олон. Модо болбосоруулгада 27 жэлэй туршада хүдэлжэ байһан И. Шангин, энэ хүдэлмэридэ 20-ёод жэлээ үгэһэн Д. Павлуцкий, С. Паньков гэгшэдэй габшагай ажалые онсо тэмдэглэмээр. Эдэ нүхэднай дээдэ гарай мэргэжэлтэд байхаһаа гадна, шадамар бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэд гэжэ тодоронхой. 4 жэлэй саана манай бригадада ерэһэн Александр Самокрутов ахамад нүхэдэйнгөө туһаламжаар яһала һайнаар хүдэлнэ. Никита Васильевшье 3 жэлэй туршада ажалай ветерануудай баян дүршэлһөө хубаалдажа, муу бэшээр мүнөө хүдэлнэ.

Үйлэдбэриин эхин коллективэй арга боломжонууд ехэ. Хэрбээ оролдосо, эдэбхи, үүсхэл, харюусалга, бэе бэедээ нүхэд ёһоной хандалга гэхэ мэтэ хүдэлмэришэдэй юрын шэнжэ шанарнуудые хүн бүхэндөө хүмүүжүүлжэ шадаа һаа, бригада ямаршье бэрхэшээл дабаха аргатай.

А. ТАТАРНИКОВ,
Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулдаг комбинадай бригадир.

ШАГНАЛ

Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанай түлөө, Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, «Забайкаллес» нэгэдэлэй Хандагайн леспромхозой бульдозерист **Базаров** Ким Агбанович, «Забайкаллес» нэгэдэлэй Онохойн модоной комбинадай модошо дархан **Васильев** Александр Поликарпович, «Забайкаллес» нэгэдэлэй Шулуутайн леспромхозой модо зөөдэг автомобилиин жолоошон **Раманаускас** Стасис Антон, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай диффузорщик **Хабусов** Илья Иванович Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

Ой модоной промышленностьдо удаан сагай туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэй түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан «Забайкаллес» нэгэдэлэй Баргажанай леспромхозой директор **Ушаков** Алексей Федорович Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ОЛОНОЙ ШАДАБАРИ БОЛГОХО

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй манай районой ажалшад үргэн ехэ һонирхолтойгоор, тон анхаралтайгаар танилсаһан байна. Тэдэнние мүнөөшье шудалһаар. Агитаторнууд, политинформаторнууд, лекторнүүд ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Партийна эхин организацинуудай суглаанууд болон үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ энээнние зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһөөр.

КПСС-эй райкомой пленум дээрэ КПСС-эй июниин Пленумэй дүнгүүдэй, нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгын үндэһөөр районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэгдөө һэн. Мүнөө энэ хэрэгэй дүүргэлтын хойноһоо хам орохо саг ерээ.

КПСС-эй райком, партийна эхин организацинууд хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, коллективүүдтэ политическэ хүдэлмэри ябуулха асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Үзэл сурталай хүдэлмэриин удаан болзорой (табан жэлэй) түсэб табигданхай юм. Энээн соо партиин райкомой ажал ябуулгын гол шэглэл, үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн олохо, һургаха, политическэ хүдэлмэриин арга дүршэлые нарижуулха гэхэ мэтын шухала асуудалнууд тодорхойлогдоно.

Районно партийна организаци хадаа политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ шадабаритай, эрдэмтэй кадрнуудаар нилээд олон болонхой. Үзэл сурталай хүдэлмэридэ хабаатай шухала асуудалнууд партиин райкомой пленум ба бюрогой заседани дээрэ, партийна эхин организацинуудай суглаан, семинар болон зүблөөн дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ, хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа байдаг гээшэ. Үзэл сурталай хүдэлмэридэ хэр зэргээр хабаадалсажа байдаг тухайгаа партийна, совет болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй КПСС-эй райкомой бюро дээрэ тоосодог болоһон ушар һайн жэшээнэй хэмжээн боложо шадаа.

Ажалша ямаршье коллективэй хүдэлмэриин амжалта хадаа имагтал үйлэдбэриин эмхидхэлэй доодо шата болохо цех, бригада, халаан, фермэ, участок гү, али звено дээрэһээ үндэһэлэн бүрилдэнэ бшуу. Тиимэ һэн тула эгээл тэндэһээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине эхилхэ ёһотойбди. Эндэ хүн бүхэнэй ямар шадабаритай, ямар арга боломжотой байһаниинь харагдаха, тобойн элирхэ зэргэтэй. Энээнние онсо шухалада тооложо, ажалшадай доодо шатын коллективүүдтэ ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэрине үндэһөөрнь һайжаруулха, нарижуулха зорилго партиин райком урдаа табинхай. Иимэл шэглэлтэйгээр ажал ябуулгадаа хандадаг байхыень хүтэлбэрилэгшэдтэ, парторганизациин секретарьнарта залан заабарилдаг.

Багахан коллективтэ ямар нэгэн заншаһан үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арга, дүршэл байгуулха гээшэ орёо асуудал гэжэ һанагдадаг. Тэрээнһээл уламжалан бригадир, даагша, партгрупорг болон энэ шатын бусад кадрнуудые шэлэн олохо, томилхо, хүмүүжүүлэн һургаха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Эдэнэр лэ өөрынгөө даалан коллективэй гэшүүн бүхэнтэй үдэр бүри харилсан, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө тус бүриинь шэнжэ шанарые, абари зангые эгээл һайн мэдэхэ байна бшуу. Тиин бидэ иимэ хүтэлбэрилэгшэдтэй саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулхые оролдонобди.

Нёдондо КПСС-эй райком Байгал-Хударии совхозой 3-дахи отделениин партийна организациин хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолоо һэн. Тус совхозой Корсаковай отделенидэ һү һаалиин 2 фермэ бии юм. Тэдэнэй нэгые коммунист Сергей Цыренович Илыгеев даадаг. Энэ фермэ 16 һаалишадтай. Партийна бүлэг байгуулагданхай. Тэрэнние һаалишан Елизавета Казановна Олмоева хүтэлбэрилнэ. Энэ коллектив һү һааха, гүрэндэ худалдаха даабаряа ходо амжалтатайгаар дүүргэдэг болонхой. Зүгөөр комплексын коллектив гансата түрүү зэргэдэ жагсашоо бэшэ. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гуримда орохо замдань элдэб үзэгдөөгүй орёо ушарнууд угтаһан байха. Фермые даагшашье түрүүшээр тэбдээд абаа һэн.

Гэбэшье хүтэлбэрилэгшын эмхидхэхы бэлиг шадабариин, нүхэдөө халуун анхаралаар хүреэлһэнэй, коммунистнууд Олжоева, Тынтуева, Нагуслаева болон Харжеевагай жэшээтэ оролдосын ашаар энэ коллективтэ эбтэй эетэй ажалша бүлын хани харилсаата амисхаал тогтоогдоо һэн. Аха нүхэдэй гүн сэдьхэлэй һайниие хүсэһэн үгэнүүд хиидэ хосороогүй. Тэдэнэй жэшээтэ хэрэгые дууряан, комплексын тоо бүридхэлшэ коммунистка Анна Александровна Борбоева коллективэй ниитын ажабайдалда эдэбхитэй оролсоһон байна. Агитатор Борбоева «сахилгаан», «дайшалхы» хуудаһануудые үдэр бүри гаргажа, мүрысөөнэй ябаса тухай, ушарһан дутуу дунданууд тухай коллективтээ ходо мэдээсэжэ байдаг. Заримдаа тусхай плакат зураглаха саг гарана.

Коллектив доторой ниитын хүдэлмэридэ лекторнууд, элидхэлшэд ехэ туһа хүргэдэг. Тиихэдэ Корсаковай дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадай уран һайханай коллектив малшадта ерэжэ, концерт табидаг ушар эндэхи ниитын байдалай шэнжые улам баяжуулдаг шуу. Иимэ оршон байдалда хүдэлмэрилжэ байһан малшадай абьяас эрмэлзэл, габшагай ажал үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой Ойн баярай хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан ушар энээнэй бодото гэршэ боложо үгэнэ.

Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Александр Егорович Воронинай толгойлдог комплексно бригадын коллектив суудаа гараһаар үнинэй. Энэ бригадынхид 1975 онһоо бригадна подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо промышленна, социально-соёлой 27 объектнүүдые барижа, «эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа. Тингэхэ зуураа 20 мянга гаран түхэриг мүнгэ, 14,2 мянга шахуу түхэригэй сэнтэй барилгын материалнуудые алмажа шадаһан байна бшуу. Энэ хугасаада тус коллектив 2 миллион 200 гаран мянган түхэригэй хэмжээнэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгээ.

Быков Владимир Николаевич Хандалын совхозой Шергинскэ отделениин тракторно-тарияан ажалай бригадын бригадираар хүдэлдэг. Эндэхи коммунистнууд нүхэр Быковые партийна эхин организациингаа секретаряар һунганхай юм. Бүридэлдэнь 24 коммунист ородог. Зурганиинь пенсионернүүд. Партийна суглаан һара бүхэндэ таһалгаряагүй үнгэргэгдэнэ. Коммунист бүхэн партийна даабаритай, тэрэнээ хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа тэдэнэр нүхэдтөө ходо мэдээсэжэ байдаг нарин гуримтай юм. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада КПСС-эй зэргэдэ 5 хүн абтанхай. Коммунистнуудай олонхинь үйлэдбэри дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлжэ ябадаг гээшэ. Парторгынь өөрын жэшээ, шанга журам, эрилтэ, партийна даабаридаа харюусалгатайгаар хандалга хадаа партийна эхин организациин урагшатай ажал ябуулгын эшэ үндэһэн мүн гэжэ тэмдэглэхэдэ ямаршье алдуу болохогүй.

Партийна эхин организациин секретариин хүндэтэ даабарие жэншэдгүйгөөр дүүргэжэ, коллективэй алибаа ажабайдалые улам эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ коммунистнуудаа элсүүлжэ шададаг нүхэд манай райондо олон. Тэдэнэй ажал ябуулгые жэшээ болгон харуулхын, бултанай шадабари болгохын, дүй дүршэлыень согсолхын, нэбтэрүүлхын тула КПСС-эй райком болон парткомууд оролдолго гаргажа байдагынь мэдээжэ.

Гэбэшье һанаһан, түсэблэһэн хэрэг адли тэгшэ бүтэжэ үгэдэггүй гэжэ баһал мэдэрхэ ушартай. Промышленна предприятинууд, барилгын эмхинүүд, транспорт дээрэ хүдэлдэг 56 бригада даабаряа дүүргэжэ шаданагүй. Районой һү һаалиин фермэнүүдэй хахадынь һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө гүйсэдхэлгөөр гээгдэлдэ оронхой. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэшье иимэ ушар баһал үзэгдэдэг гээшэ.

Иимэ байдалай ушаралга хадаа илангаяа доодо шатын коллективүүдтэ ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадагай хойшолон болоно гэжэ сэхэ руунь тэмдэглэе. Тиимэһээ саашадаа энэ дутагдалые заһаха, ажал ябуулгадахи энэ шухала хэрэгые хүтэлбэрилхэдөө, алибаа үйлэдбэриин эгээл түрүүшын шата болодог бага коллективүүд тушаа гол анхаралаа хандуулха, имагтал тэндэ даамгай, үргэн хүдэлмэри ябуулха эрилтын табигдаад байһаниинь элитэ.

Гэхэтэй хамта бидэ районойнгоо хүтэлбэрилхы кадрнуудай үзэл сурталай-политическэ талаар хатуужалые, хүмүүжэл болбосоролые дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулнабди. Олонхи хүтэлбэрилэгшэд партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулида ябана, пропагандистаар хүдэлнэ. Партийна элдэб даабари дүүргэнэ. Тодорхойлходо районой пропагандистнарай 600 шахуу процентынь хүтэлбэрилхы тушаалтад ба арадай ажахын дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд юм. КПСС-эй райкомой лекторнүүдэй бүлэг баһа районой хүтэлбэрилхы кадрнуудһаа бүридэнэ. 250 шахуу хүтэлбэрилэгшэд ба арадай ажахын мэргэжэлтэд политинформатор даабаритай.

Тингэбэшье энэ хэрэгтэ дутагдал бии байһаар. Сэхыень хэлэхэдэ, хүтэлбэрилхы тушаалтай олон нүхэднай хүн зоной дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэридэ мүртэй хабаададаггүй байна. Сэлэнгын ЦКК-гай директор М. И. Бабчук, профкомой түрүүлэгшэ С. В. Тумуреев, ахамад инженер А. А. Дубанов, ахамад механик А. Г. Бардышев гэгшэдэй комбинадай шиидхэхы участогуудта хүдэлжэ байдаг хүдэлмэришэдтэй, алба хаагшадтай ажаллажа байһан газартань ошожо, нэгэтэшье уулзадаггүй нүхэр ёһоной хөөрэлдөө дэлгэдэггүй байһаниинь гэмшэлтэй. Энэмнай ёһотой албан хойрог, бүдүүлиг, хүн зонһоо холодон таһарһан ушар болоно.

Ушар иимэһээ КПСС-эй райком, партийна организацинууд саашадаа үзэл сурталай, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине үндэһөөрнь һайжаруулха, нарижуулха ниитэ нэгэн хэмжээндэ хүргэхэ-зорилго табина. Энэ асуудал мүнөө эхилээд байһан тоосоото-һунгалтын суглаанууд дээрэ үргэнөөр зүбшэгдэхэ, зохихо тобшолол хэхэ арга боломжо хангаха хэмжээн абтаха зэргэтэй.

М. ЛУКЬЯНОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой секретарь.

Мүнөөдэр — Ой модоной хүдэлмэрилэгш

ШЭНЭ ГУРИМААР ХҮДЭЛНЭ

МҮНӨӨ үе сагай үйлэдбэриин эрид дээшэлһэн эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусама бригадна подрядые ажалша коллектив бүхэндэ нэбтэрүүлхэ, тэрэнние бүришье ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар КПСС-эй ноябриин (1982 он), байгша оной июниин Пленумүүдэй үгэһэн заабаринууд «Забайкаллес» нэгэдэлдэмнай яһала амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Ажалай энэ шэнэ эмхидхэл нэбтэрүүлхэдээ, үйлэдбэриин алибаа журам һайжаруулха, хүдэлмэришэн бүхэнэйнгөө харюусалга, эдэбхи үүсхэл, тэрээнһээ уламжалан, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор бүхы хүдэлмэримнай ябуулагдана.

Тон ехэ арга боломжонуудтай бригадна подрядые һайнаар, шадамараар хэрэглэхын тула эрхим бригада байгуулхаһаа гадна, мүн тэрэнние бэрхээр хүтэлбэрилжэ шадаха һайн бригадирые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Нэгэ һанал бодолтой, нэгэ эрмэлзэлтэй, нэгэ амин болоһон ажалша коллективые хүтэлбэрилхэ бригадир хадаа эрдэм мэдэсээр, дүй дүршэлөөр баян, зониие ударидаха бэлиг шадабаритай, мүн оролдосо, харюусалга ехэтэй хүн байха ёһотой. Тиимэһээ үйлэдбэриин эхин коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

Орон доторнай бригадирнуудые һурган гаргаха тусхай һургуулинууд даб дээрээ үгы гээшэ ааб даа. Бригадые даажа абаһан хүтэлбэрилэгшэд, үнинэй хүдэлжэ байһан хуушан бригадирнуудһаа жэшээ абан, имагтал өөһэдынгөө дүршэл дээрэ бригадирай хүдэлмэридэ, дүршэлдэ һурана. Тиимэһээ бригадирнуудые өөһэдынгөө аргаар хүмүүжүүлхэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэнь али болохоор туһалха гээшэ суг хүдэлдэг нүхэдэйнь, мүн дээдын хүтэлбэрилэгшэдэй нангин үүлгэ болонхой. Энэ хүдэлмэри нэгэдэл доторнай үнинэй ябуулагдажа эхилэнхэй.

Дүй дүршэлөө хубаалдаха, бэе бэеһээ халан абаха һургуулинууд үйлэдбэри дээрэ эмхидхэгдэнэ. Бригадирнуудай тусхай зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Гэбэшье хүмүүжүүлгын энэ хүдэлмэримнай һанаһанда хүрэмөөр үшөөл ябуулагданагүй, Үйлэдбэриин эхин коллективүүдэй шэнэ, залуу хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дүй дүршэлөөр баян бригадирнуудые, ажалай ветеранууд болон түрүүшүүлые үргэнөөр хабаадалсуулха зорилго бидэ табинхайбди. Иигэжэ энэ хэрэгтэ бии байгаа хүсэеэ элсүүлхэдээ, зориһондоо хүрэжэ шадахабди гэжэ найдагдана.

«Забайкаллес» нэгэдэл доторнай мүнөө дүн хамта 682 бригада тоологдоно. Тэдэнэй 159-ниинь модо бэлэдхэгшэдэй бригаданууд юм. Модо бэлэдхэгшэдэй эдэ бригадануудай олонхинь бригадна подрядай аргаар, комплексно гуримаар хүдэлнэ.

Комплексно бригада хэдэн бага коллективүүдһээ бүридэнэ. Хэрбээ анхан модо отологшод өөрынгөөл хүдэлмэри хээд лэ унагааһан модые шэрэхэ хэрэгтэ һаналаа огто табидаггүй байгаа. Мүнөө модо отологшод, мүн шэрэгшэд нэгэ нарядаар хүдэлнэ бшуу. Тиихэдээ тэдэ модо отолхо, тэрэнээ машинада ашахада таарамжатай газарта шэрэжэ абаашаха—иимэ хоёр хүдэлмэри хамтадханхай. Бригада бүхэндэ модо шэрэлгын 2—3 трактор даалгагдана. 10-һаа дээшэ гэшүүдтэй 117 бригадада бригадын совет байгуулагданхай.

Бригадна подрядай гуримаар хүдэлдэг томодхогдомол комплексно бригадануудай ажалай бүтээсэ, хуушан аргаар хүдэлдэг коллективүүдэйхидэ орходоо, һураггүй дээшэ байдаг. Комплексно бригаданууд жэлэй туршада 45 мянган кубометрһээ 70 мянган кубометр хүрэтэр модо бэлэдхэнэ. Тэрээнһээ гадуур модо отолхо гэжэ дээлгагдаһан газараа һураггүй сэбэрээр тушаана. Эндэ нэгэдэлэй эрхим түрүү бригадануудай нэгэ хэдые дурдамаар. Баргажанай леспромхозой, В. Тормозовой, Б. Будажаповай, Хүртэйн леспромхозой Х. Зиганщинай, Ю. Скибын, Шулуутайн леспромхозой А. Тютринэй, Байгалай леспромхозой П. Переваловай хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэгшэдэй бригаданууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые мүнөө сүм дүүргэжэ, 1984 оной март—июнь һаранuудай тоосоогоор хүдэлжэ байнхай.

Тиихэдэ байгша түсэбтэ табан жэлэй туршада 1 миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха зорилготойгоор габшагай шангаар хүдэлжэ байһан миллионтоной бригадануудай ажал хэрэг дээрэ тогтолтой. Байгалай модоной баазын Ю. Третьяковой, К. Изюрьевэй, Сэлэнгын модоной баазын Г. Перовой, А. Муравьевой, Онохойн модоной комбинадай И. Кузнецовой, тиихэдэ Клюевскэ леспромхозой В. Полоновой хүтэлбэрилдэг модо хэмжүүрлэн тайрагшадай бригаданууд хамтын подрядай ашаар хүдэлжэ, урдань үзэгдөөгүй амжалтануудые түйлана. Байгша оной үнгэрһэн найман һарын туршада Н. Кузнецовой бригада 144 мянга 700 кубометр модо хэмжүүрлэн тайража, миллионтон бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо оробо. Нёдондошье жэлэй туршада энэ бригадын хүдэлмэриин дүн (203 мянган 900 кубометр) бэшэнэйхиһээ дээгүүр байгаа һэн. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн 2 жэл 8 һарын дүнгүүдые харахада, энэ сагай туршада 546 мянган 600 кубометр модо хэмжүүрлэн тайраһан Юрий Третьяковой бригада мүрысөөнэй манлайда дабшана.

Яагаад гүрэнэй түсэбүүд холо үлүүлэн дүүргэгдэнэ гээшэб? Байгаалиин, мүн үйлэдбэриин адли эрхэ байдалда хүдэлдэг бригаданууд яахадаа ондо ондоо дүнгүүдые түйланаб?

Эдэ асуудалнуудта харюу болгон Баргажанай леспромхозой, Ажалай Улаан Тугай ордено Владимир Иванович Тормозовой хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэгшэдэй томодхомол бригадын ажал хэрэг дээрэ тогтоё.

Модо шэрэхэ 3 трактортай 16 хүнһөө бүридэһэн энэ бригада ажалай шэнэ эмхидхэлээр хүдэлнэ. Бригадын бүхы гэшүүдынь дээдэ гарай мэргэжэлтэд. Хүдэлмэришэн бүхэнииинь трактористын, бензохюрөөгэй мотористын, мүн слесариин мэргэжэлнүүдые шудаланхай. Тиимэһээ тэдэ бэе бэеэ халан хүдэлхэ аргатай бшуу. Бригадын совет коллектив доторхи бүхы ажал хэрэгүүдые хинан шалгажа, хүн бүхэнэй ажалда хабаадалсалгын коэффициент тодоруулна. Үйлэдбэриин журам сахиха талаар урмашуулгын, мүн хэһээлгыншье хэмжээнүүд гүйсэд һайнаар хэрэглэгдэхэһээ гадна, хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри тон һайнаар эндэ табигданхай. Журам хазагайруулһан ушар тухай хөөрэлдөөн эндэ болодоггүй, харин эрдэм мэдэсээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилго хүн бүхэнэй урда табигдадаг. Эндэ мүн модо бэлэдхэлгын түрүү технологи газаагуур ошодоггүй. Жэшээлбэл, эндэ гидроклинээр модо үнинэй унагаадаг болонхой.

Иимээр эмхидхэгдэһэн хүдэлмэриин эрхэ байдал бригадын ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлээ ааб даа. Арбадахи түсэбтэ табан жэлдэ бригадын гэшүүн бүхэнэй нэгэ үдэрэй ажалай бүтээсэ 42,4 процентээр, нэгэ тракторай нэгэ халаанай бүтээсэ 35,7 процентээр, урдынхидаа орходоо дээшэлээ һэн. Үшөө тоо, баримтануудые дурдабал, анхан нэгэ трактор халаанай туршада 63,2 кубометр модо шэрэдэг һаа, тэрэнь 89,3 кубометр хүрэтэр мүнөө дээшэлээ. Нэгэ хүдэлмэришэн үдэрэй туршада 12,7 кубометр модо бэлэдхэдэг байгаа һаа, энэ түсэбынь 18,7 кубометртэ хүргэгдэһэн байгаа. Үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэй туршада энэ түрүү бригада 6 жэл 6 һарын түсэбүүдые дүүргэжэ амжаһан габьяатай. Байгша табан жэлэй үнгэрһэн 2 жэл 8 һарын туршада В. Тормозовой бригада 3 жэл 8 һа-

Онохойн модоной комбинадай модо шэрэдэг машинануудай жолоошод амжалта түгэсөөр заншалта һайндэрөө угтана.

Түрүү жолоошон Борис Бадмаевич Абрамов модо шэрэдэг КРАЗ-255 түхэлэй мантан томо машинын жолоошоноор 10 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа баян дүршэлтэй болонхой. Мүнөөшье тэрэ модо шэрэхэ найман һарынгаа түсэбые 238 кубометрээр үлүүлэн дүүргэнхэй.

Владимир Егорович Гарбузай хүтэлбэрилдэг модо хюрөөдэгшэдэй бригада комбинат доторoo үнихэнэй суурхана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые 4 хахад жэлэй туршада сүм дүүргэхэ зорилготойгоор хүдэлжэ байһан тус бригада байгша оной үнгэрһэн найман һарынгаа түсэбые амжалтатайгаар һайн дүүргэбэ.

Габшагай шанга ажалайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Владимир Егорович «Забайкаллес» нэгэдэлэй Хүндэлэлэй самбарта оруулагданхай.

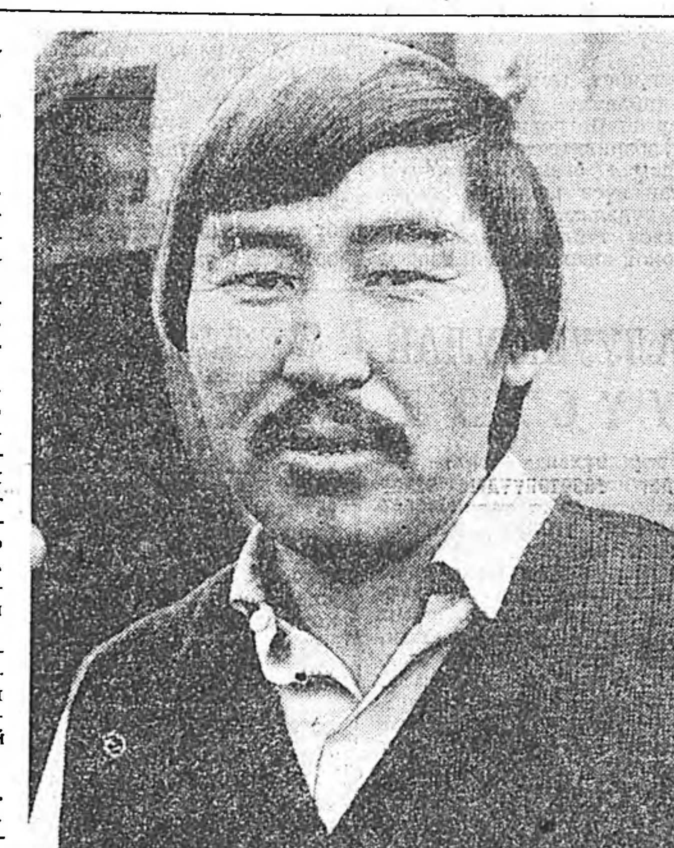

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Жолоошон Б. Абрамов. 2. Модо хюрөөдэгшэдэй бригадир В. Гарбуз.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ТҮБИ ДЭЛХЭЙН ой модоно[…]
нэгэ шахуу хубинь манай о[…]
модон — национальна баялиг бо[…]
дүйн үетэнэй аша туһада ой мо[…]
домжотой зүбөөр, гамтайгаар […]
гээшэ гүрэнэй шухала зорилго […]
лэлгые гуримшуулха талаар Со[…]
талан абаһан документнүүдэй […]
тэ союзна хуулиин үндэһэ һуур[…]
парти ба правительство ой моде[…]
сэбэй ёһоор хүгжөөхэ тухай саг […]
долго гаргадаг. Партиин XXVI […]
гай ноябриин (1982 он) Плен[…]
арадай ажахые ой модоор гүйс[…]
нөөсэнүүдые эзэн ёһоор ашаглан[…]
дые шиидхэхэ талаар үрэ түгэсе[…]
доной һалбаринуудай ажалшады[…]
гэдэхи табан жэлдэ ой модоной […]
хараа замууд нээгдэнхэй. Прод[…]
19 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ[…]
ной «ногоон үлхэй» ажалшадай[…]
модо бэлдэдэг, барилгын модо, […]
лозо, саарһа, хэдэн мянган янз[…]
лэдбэрилдэг хүнүүдэй хүсэлэл […]
ажахын улам ургажа байгаа хэ[…]
продукцяар хангаха зорилгонуу[…]
лүүлэгдэнхэй.

ТОО, БАРИМТА

△ Сентябриин 3-дахи воскресенидэ тэмдэглэгдэдэг «Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр» гэһэн һайндэр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной августын 13-най тогтоолоор бии болгогдоо юм.

△ 1918 оной майн 27-до [14] баталан абтаһан, В. И. Ленинэй ба Я. М. Свердловэй гар табиһан «Ой модон тухай гол хуули» дотор совет ой модоной ажахын экономическа эмхидхэл тодорхойлогдоһон байгаа.

△ СССР-тэ ой модоной талмай 792 миллион шахуу га болоно. Энэнь ороной бүхы газар дайдын гурбанай нэгэ хубиһаа дээшэ юм. 84 миллиард кубометр ой модоной нөөсэ бии. Манайда 570 гаран янзын модон, 1050 гаран янзын һөөг бургааһан, 53 янзын шүдэр ургамал ургадаг.

△ Ороной ой модоной 96 процентнь Россин Федерациин газар дайда дээрэ оршодог.

△ Орон дотор 140 гаран заповедник, агнуури хэхэ хорюултай газар, байгаалиин парк тоологдодог.

△ Зундаа ой модон агаарай 50 процент тооһые һорожо абадаг юм. 200 хүнэй амилхада хэрэгтэй хэмжээнэй кислород нэгэ гектар ногоон ургамалнууд час соо гаргадаг байна.

△ Хүнүүд ой модонһоо 20 мянганһаа дээшэ продукт абадаг.

△ Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 8 миллионһоо дээшэ гектарта үнэтэ сортын саагдуул модод һуулгагдаха юм.

△ 1981—1990 онуудта 9,5 мянга шахуу гектарта ой мо-

ХҮБШЭ ТАЙГЫН ХЭШЭГ

Ой модон хүнүүдэй ажабайдалда хододоо шухалын шухала үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Хэдэн мянган жэлэй урда тээхидэл мэтэ, мүнөөшье тэрэ шухала хэрэгтэй байһаар.

Дэлхэй дээрэхи ой модоной нөөсэ баялигуудай дүрбэнэй нэгэ хубиин хүртэдэг манай ороной экономикодо тэрэнэй ямар ехэ удха шанартай, үүргэтэй байһыень сэгнэхэ гээшэ хүшэр хүндэ юм ааб даа. Оронаймнай ой модоной хүдэлмэрилэгшэд ногоон хани тухай анхарал оролдолгоёо улам арьбадхажа, заншалта һайндэрөө угтадаг байна.

— Ой модоной ажахын предприятинууд, эмхинүүд ойн ажахын талаар, промышленна продукци үйлэдбэрилгын, капитальна барилгын талаар энэ жэлэй 7 һарын түсэбэй гол үрэ дүнгүүдые гүйсэд бэелүүлһэн байна. — гэжэ ой модоной ажахын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **Г. Воробьев** ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдээсэбэ. — Мүнөө манайда отологдоһондо орходоо ехэ модон тарижа һуулгагдадаг юм. 1965 онойхитой жэшээл, ой модоор бүрхөөгдэһэн талмай 44,8 миллион гектараар үргэдхэгдөө. Ой модоной ниитэ нөөсэ баялиг 4,4 миллиард кубометрээр дээшэлһэн байна. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ 1 миллион гектарһаа үлүү талмай дээрэ модон һуулгагдаа. Ой модоной зүйдөө һэргээгдэхэ арга олгоһон хүдэлмэри бүри ехэ талмай дээрэ хэгдэһэн байха юм.

Энэ жэлдэ 1 миллион 330 мянган гектар дээрэ модо һэргээхээр 909 мянган гектарта модо тарижа һуулгахаар хараалагданхай. Ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг түрэлэй мододые—нарһан, хуша, хасуури болон дуб мододые тарижа һуулгаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Селекционно-генетическэ үндэһэ һуури дээрэ эрхим һайн сортын мододые олохон районуудта тарижа һуулгадаг болонхойбди.

Модо һэргээлгын комплекснууд хадаа манай үе сагай ёһотойл шэнжэ болоно. Питомнигой ажахынууд, оньһон техникэ, мэргэжэлтэд эндэ үргэнөөр хабаадуулагдана. Отологдоһон модоной талмайда һөөг бургааһа, сагдуул мододые тарижа ургуулха поточно технологи үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Энэ табан жэлдэ Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэдэ, ой модоной аграрна удха шанарынь илангаяа дээшэлнэ. Манай ажахы агропромышленна комплексын шухала хубинь болонхой. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, хэр угһаа хойшо ногоон хани таряашадай найдамтай хани нүхэрынь болодог гээшэ.

Нара һалхиһаа, уһанһаа газарай хүрьһэнэй нуралгые хамгаалха талаар ой модоной ажахынууд ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, элдэб янзын хуурай, халуун һалхинтай тэмсэдэг байна. Гансал үнгэрһэн жэлдэ колхоз, совхозууд һудал жалгануудые соогуур, мүн таарамжагүй бусад газарнуудта нуралгые һэргылхэ, зайсуулха зорилготойгоор 100 мянга шахуу гектарта модо һөөгүүд таригдаһан байгаа. Нуга таряалангуудые хамгаалхын тула 40 мянган гектарта зүрууд модон таригдаба. Иимэ гектар бүхэн 20 гектар хүрэтэр газар хамгаалжа, элдэб ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха арга олгодог байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ газарай хүрьһэ сахин хамгаалхын тула хада гүбээнүүдэй ташаланда, гол мүрэнүүдэй, уһа сөөрэмүүдэй, канал һубагуудай эрьенүүдтэ модо һөөгүүдые тарилга нилээд үргэдхэжэ байнхай. Харгынуудые зүбшуулан, хото городуудые тойруулан модо һөөгүүд олоор таригдана.

Сул губинуудтахи бэлшээриие хамгаалһан модо һөөгүүдэй талмай мүн лэ үргэдхэгдэнэ. Мүнөө Дунда Ази болон Казахстанда ой модо тарижа, газарые шанаржуулгын хэмжээн 200 мянган гектарта хүргэгдэжэ байна. Ойрын жэлнүүдтэ эндэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн хүдэлмэри нилээд дээшэлүүлэгдэхэ юм. Энэнь һаяын сагта бэлшээриин талмайе 1 миллион гектараар һайжаруулха, хони үсхэбэрилгын тэжээлэй баазые бэхижүүлхэ арга олгохо.

Ой модоной хүнүүдтэ ямар ехэ юумэ үгэдэг байһыень тооложо барахын аргагүй. Элдэб янзын продуктнууд болон витаминууд, барилгын материалнууд, химиин түүхэй эдүүд, малай тэжээл, арюун тунгалаг агаар болон бусадые энэ талаар тооложо болоно. Тингэбэ яабашье тэрэнэй бүхы нюусанууд тайлбарилан таагдаагүй байһаар. Хүн тэрээнһээ абажа болохоор али бүхы юумые абажа шаданагүй.

Ой модоной баялигуудые эзэн ёһоор хэрэглэжэ, тэрэниие арьбадхажа, алирһа жэмэсүүдые, һархяаг болон бусад зүйлнүүдые ехээр бэлэдхэхэ гээшэ оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгын шухала асуудал болоно. Һалбариин хүдэлмэрилэгшэд ой модоной нөөсэ баялигуудые улам үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бэлэдхэлэй 365 пункт, һархяаг шаналгын дабһалалгын 380 цех, һамар одзоборилгын баазанууд, үрэ жэмэс болбосоруулан бүйлүүлгын цехүүд, һархяаг тарижа ургуулха теплицэнүүд баригдаха байна. Клюквын, шасарганын, нохойн хоншоорой, лимонигой плантацинууд үргэдхэгдэнэ.

Ой модоной продуктнуудые бэлэдхэлгын, болбосоруулгын ниитэ хэмжээн, тэрэ тоодо ургамалнуудые тарилга, мал ажал болон загаһа үсхэбэрилгые оруулалсан, 1985 ондо 104 миллион түхэригтэ хүрэхэ байна. 1980 онойхитой сасуулбал, энэнь 18 миллион түхэригөөр ургаха юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дүн хамта 500 миллион түхэригэй энэ продукци бэлэдхэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Мал ажалай хамһабариин ажахынуудые байгуулга хадаа һалбариин гол оролдолго хэшээлнүүдэй нэгэниинь болоно. 1985 он болотор ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ 60 килограммһаа бага бэшэ мяха абаха, өөһэдынгөө бэлэдхэһэн тэжээлээр адууһа малаа хангаха гэһэн зорилго табигдана.

Ой модоной баялиг жэлһээ жэлдэ улам арьбадхагдажа байна. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо үшөө 900 мянган гектар дээрэ сагдуул модод һуулгагдаа. Гурбадахи мянган жэлдэ тэдэ нэгэ жэгдээр пэгшын ургахал.

(ТАСС).

ХАРИЛСАА ХОЛБООН БЭХИЖЭНЭ

түрүү зэргэдэ дабшалсана.

Нютагай Соведүүдэй депутадууд — ажалай түрүүшүүл А. А. Гаврилова, Г. И. Шигина, О. Н. Постникова, Ф. В. Леонов, Ж. Б. Самьяев, Е. Г. Абидуева, П. И. Базыкин, П. С. Софронов, М. А. Доржиев, Р. Ц. Аюшеева, П. Б. Дармахаев, В. Е. Тугутов, Л. П. Безьязыкова, И. И. Баляс, бусадые эндэ нэрлэмээр.

Районой Соведэй залуу депутадууд Жамсо Бадмаевич Самьяевые жэшээ абамаар арадай түлөөлэгшэ гэжэ тоолодог. Тэрэншье зүб. Жамсо Бадмаевич Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 40 жэл соо механизатораар ажаллана. Тэрэ эрхим ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан. Тэрэнэй звено жэлhээ жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байдаг.

Дабаатын сельскэ Соведэй депутат Антонина Алексеевна Гавриловагай толгойлдог овощ ургуулагшадай бригада Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө үүсхэжэ, овощ ургуулха гурбан жэлэйнгээ түсэбые 2,5 жэл соо дүүргэхэбди гэhэн уялга абаhан юм. Абаhан социалис уялгануудаа Гавриловагай ударидадаг бригада амжалтатайгаар дүүргээ: тэдэнэр дүрбэлжэн метр талмай бүриhөө түсэбэй ёhоор 24 килограмм овощ суглуулха аад, 26,7 килограмм овощ ургуулжа, гүрэндэ тушааhан байна.

Мүн мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые байгша оной июль болотор дүүргэе гэhэн үүсхэл Буряадай туршалгын-мелиоративна станциин Хүрбын туршалгаүйлэдбэриин ажахын коллектив гаргаhан юм. Тэрэ коллективые Загарайн районно Соведэй депутат Юрий Андреевич Жигалин хүтэлбэридэг. ОПХ-гай коллектив абаhан социалис уялгануудаа болзорhоонь холо урид, апрелиин 12-то дүүргэhэн тухайгаа элидхээ бэлэй. Арадай депутат Ю. А. Жигалинай хүтэлбэрилдэг коллектив Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан социалис мүрысөөндэ илагша гэжэ тоологдоод, районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн байна.

«Гигант» колхозой хартаабха ургуулагша, районно Соведэй депутат, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын габьяата механизатор Федор Васильевич Леонов район соогоо эрхим ажалаараа суурхадаг болоhоор үнинэй. Тэрээндэ гурбан МТЗ-5 түхэлэй, нэгэ К-700 трактор, хартаабха hуулгадаг хоёр түхеэрэлгэ даалгагдаhан байгаа. Депутадай тус звено 1982 ондо бүхы 150 гектар талмайн гектар бүриhөө 148 центнер хартаабха хуряажа, түсэбэй ёhоор 18 мянган центнер гүрэндэ худалдаха аад, 23 мянган шахуу центнер тушааhан байна.

Николай Дмитриевич Унич Шулуутайн леспромхозой Шабарай модоной пунктда ажалладаг юм. Тэрэ хэдэн удаа Хуушан-Бэрээнэй сельскэ Соведэй депутадаар hунгагдаhан, мүнөөшье тэрэ хүндэтэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябана. Николай Дмитриевич ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлахаhаа гадна, олоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдодог хүн юм. Тэрэ сельскэ Соведэй арадай хиналтын бүлэгые хүтэлбэрилжэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, нийтын гурим сахиха, худалдаа наймаанай болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэриие hайжаруулха талаар шухала асуудалнуудые саг үргэлжэ шиидхэлсэнэ.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо сельскэ Соведэй депутат Алексей Николаевич Павлов 30 гаран жэлэй туршада трактористаар ажаллана. Тэрэ колхозой правлениин гэшүүнээр hунгагдаhан хай. Ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлаhанайнгаа түлөө «Шэнэ газар элдүүрилhэнэй түлөө» медаляар, СССР-эй ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаhан хай. Алексей Николаевич олониитын хүдэлмэридэ ходоо харюусалгатайгаар хандана. Тэрэ колхозой хоёрдохи отделениин профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшэ юм.

Ключевскэ сельскэ Соведэй депутадууд — БелАЗ-уудай жолоошодой бригадир, КПСС-эй XXVI съездын делегадаар hунгагдаhан П. И. Базыкин, Шулуутайн леспромхозой РСУ-гай мастер, ажалай ба дайнай ветеран А. И. Сафонеев болон бусад депутадайнгаа уялгануудые эрхим hайнаар дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, депутат А. И. Сафонеев Шулуутайн арадай депутадуудай бүлэгые толгойлжо, ажалша коллективүүдэй түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үзэл сурталай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, hунгагшадай захиануудые дүүргэхэ, Соведэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ нүхэдөө элсүүлнэ. Депутадуудай тус бүлэгэй гэшүүд бүхы хүдэлмэреэ олониитын бусад эмхинүүдтэй нягта холбоо барисаатайгаар ябуулдаг. Аркадий Иванович Сафонеевэй хүтэлбэрилдэг депутадуудай бүлэгэй эдэбхи үүсхэлээр социально-соёлой, hуудал байдалда хабаатай олон асуудалнууд шиидхэгдээ. Жэшээлхэдэ, Шулуутай тосхондо 14700 дүрбэлжэн метр үйлсэ, 5400 дүрбэлжэн метр харгы асфальтаар хушагдаа. 500 гаран метр хашаа бодхоогдоо.

Энэ статья доторoo нютагай Соведүүдэй депутадуудай үнэн сэхэ ажал тухай хэдэ хэдэн баримта дурдабабди. Тэдэнэр арюун hайхан үльгэр жэшээгээрээ хүн зониие хүтэлэн дахуулжа, ажалдаа улам ехэ амжалта туйлахыень зоригжуулна.

Депутадууд арад зоной аша туhые хамгаалан, бэлиг шадабаряа ба онол мэргэжэлээ, бүхы хүсэ шадалаа совет общественн аша туhада зорюулдаг зон гэжэ эли тодоор харагдана. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой: «Партиин бэелүүлэгдэжэ байгаа программа дотор хараалагдаhан олон юумэнүүд, илангаяа СССР-эй шэнэ Конституциин абтаhанай hүүлээр олон юумэ бэелүүлэгдэhэн байна. Юрэнхы дээрээ депутадуудай болон Соведүүдэй хүн зоной байгуулдаг холбоон эли бодо бэхижээ» гэжэ хэлэhэн үгэнүүд тон зүб, гүнзэгы удха шанартай тобшолол мүн гэжэ хэлэхэ байнаб.

Манай районой нютагай Соведүүдэй депутадууд бусадта эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулан, арад зонтоёо харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлнэ.

З. ГАРМАЕВА,
Загарайн районно Соведэй гүйсэдкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

СЕССИ БОЛОБО

Улаан-Үдын Октябрьска районно Соведэй ээлжээтэ сесси боложо, «Ажалшадай интернациональна ба патриотическа хүмүүжүүлгые hайжаруулха, СССР-эй арадуудай хани барисаан ба харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ талаар арадай депутадуудай районно Соведэй зорилгонууд», «Соёлой ба спортын талаар саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэриин тухай тооснон» гэhэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Нэгдэхи асуудалаар районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. П. Мацукова, хоёрдохи асуудалаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ В. С. Орлов гэгшэд элидхэл хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Улаан-Үдын 45-дахи hургуулиин директор Н. В. Райкман, Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай парткомой секретарь В. Г. Васильев, Улаан-Үдын трикотаж гадар хубсаhанай фабрикын профкомой түрүүлэгшэ Ф. А. Дубанова, хэлхээ холбооной Улаан-Үдын электротехникумэй директор М. М. Эрдынеева болон бусад хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ үндэhэлэн, интернациональна ба патриотическа хүмүүжүүлгые районой доторoo үргэдхэхые тогтоол сессидэ хабаадагшад баталан абаба.

Ч.-Д. БУДАЕВ,
ажалай ба дайнай ветеран.

«БУРЯАД ҮНЭН»
газетэдэ бэшэгдэhэнэй hүүлээр

ГУРИМШУУЛХА ЗААБАРИ ҮГТЭБЭ

Хэжэнгын районой хэлхээ холбооной Загаhатын отделениин даагша З. А. Мосорова hайнаар хүдэлдэг пенсионер-почтальон Г. Ц. Будожапов тухайгаа манай газетэдэ бэшээжэ зууран, тэрэнэй хүдэлмэридэ дайралдадаг дутуу дундануудай дээрэ тогтоод: саанаhаамнай — Хэжэнгэhээ юм гү, али Улаан-Үдэhөө гү — газетэнүүд дутуу асарагдана. Тиимэhээ захил хэгшэдэйнгээ эрилтые мүнөө хангаха баатай болонобди гэжэ hанаан зобонгёор тэмдэглэhэн байна. Тэрэнэйнь үндэhөөр редакци Буряадай хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальник Б. О. Ринчиновтэ хандаа hэн. Тэрэнэй орлогшо нүхэр Ф. Клементьев hая иимэ харюу үгэбэ:

«Зандраа баабай юундэ гомдооб?» гэhэн бэшэг соохи баримтануудай зүб байhые шалгалта элирүүлбэ.

Үдэр бүхэндэ хэблэгдэжэ байдаг газетэнүүдые захигшадта саг соонь тараажа байхын тула почтын албан хүгэлжэ ороддоно байдаг юм. Тэрэнhээ гадна ПТУС-эй диспетчерскэ узел газетэнүүдые илгээн сорсолжо, районууд тушаа зөөлхэ хүүэдэ бүхэндэ хинажа байдаг үүрэгтэй гэшэ.

Буряадай АССР-эй хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин хүтэлбэри дээрэ дурсагдаhан баримтын үндэhөөр Хэжэнгын хэлхээ холбоошодто район доторoo хэблэл тараалгые гуримшуулхыень, нарнинаар хинадаг болохыень зааба.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ БАРИСААН

НОМОЙ ТАГ

«Сибириин, Хойто болон Алас-Дурна зүгүүдэй арадуудай литературна холбоо барисаан. Уг культурые шудалалга ба мүнөө үе саг» — гэhэн темэдэ эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференци 1980 оной намар Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдөө hэн. Тус конференциие СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи А. М. Горькиин нэрэмжэтэ бүхэдэлхэйн литературын институт, «Бүхэдэлхэйн литературын мүнөө үеын хүгжэлтэ» гэhэн комплексно асуудалые шудалагшадай тусхай совет болон СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институт эмхидхэhэн юм. Тэрэ хадаа хэлэ, бэшэгэй эрдэмтэдэй айхабтар шухала удхатай форум боложо үнгэрhэн байгаа. Москва, Ленинград, Новосибирск, Иркутск, Владивосток, Якутск болон оронойманай бусадшье олон хотонуудhaa ерэhэн эрдэмтэд конференциин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа hэн. Тус конференцидэ уншагдаhан, зүбшэн хэлсэгдэhэн элидхэлнүүдые «Наука» хэблэлэй Сибириин отделени hаяхан тусхай суглуулбари болгон согсолжо, үргэн олон уншагшадта дурадхаhан байна.

Совет засагай тогтоhоор Сибириин, Хойто Зүгэй болон Алас-Дурнын олон тоото үндэhэн яhатанай уран зохёолой хэр хүгжэhэниие, оронойманай аха дүү арадуудай хамтын хүсөөр олоннациональна совет литературын улам ехээр бэхижэhэниие эли тодоор харуулха гэhэн гол зорилгоёо тус суглуулбариие хэблэлдэ бэлдэгшэд гүйсэд бэелүүлээ гэжэ hанагдана.

Сибириин, Хойто Зүгэй болон Алас-Дурнын арадуудай литературна холбоо барисаанда, угай культурна баялигые шудалалгада национальна литературын айхабтар ехэ нүлөөтэй байhанда тус суглуулбарида ороhон элидхэлнүүд соо онсо анхарал хандуулагдана.

Ураалай хадануудhaa зүүлжээ Номгон далай хүрэтэр нэмжыhэн Сибириин үргэн ехэ дайдада аяар гуша гаран үндэhэ яhатан таража ажаhууна. Арад бүхэн өөрын түрэлхи хэлэн дээрэ дуугаралсадаг, онсо өөрсэ, удха түгэлдэр уран зохёолтой байна бшуу. Сибириин болон Алас-Дурна Зүгэй арадуудай литературада туйлагдаhан амжалтануудай энээнhээ урагша хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ социальна революциhаа эшэ үндэhэ абаhаниинь эли ха юм. Сибириин болон Алас-Дурнын арадуудай шэнэ ажабайдалые харуулhан уран зохёолой хүгжэн hалбаржа байhые суглуулбарида ороhон материалнууд эли тодоор гэршэлнэ.

Жэшээлбэл, hүүлэй жэлнүүдтэ нанай яhанай уран зохёолшо Григорий Ходжер, яхад поэт Семен Данилов, Буряадай арадай поэт Николай Дамдинов гэгшэд гүрэнэй дээдын литературна шангуудта хүртэhэн байна. Харин чукча Юрий Рытхэүгэй зохёолнууд («Хүр саhанай хайлаха хаhа», «Манахай унаха үедэхи нойр», «Мүнхэ сэбдэгэй эсэс» гэhэн романуудынь), манси яhанай уран зохёолшо Юван Шесталовай поэмэ болон туужанууд («Бидэ Хойто зүгтэ ажаhуудагбди», «Тэрэс шажанай поэмэ», «Тайгын наадануудай үльгэрнүүд»), нанай Григорий Ходжерэй «ехэ захатанууд» («Үргэн ехэ Амар мүрэн» гэhэн трилоги), юкагир Семён Куриловай «Ханидо ба Халерха» гэhэн роман — эдэ зохёолнууд бүгэдэ удха түгэлдэр, үргэн дэлисэтэй байhанаараа онсо шалгарна гээшэ.

Гадна мэдээжэ совет уран зохёолшодой зэргэдэ нивх Владимир Санги, ненец яhанай Леонид Лапцуй ба Василий Ледков, эвенкиүүд Василий Лебедев, Алитет Немтушкин, коряк Владимир Която, хант Микуль Шульгин, долган яhанай поэтессэ Огдо Аксенова гэгшэд эрид шууд дабшажа ябана ха юм. Энээн тухайда «СССР-эй бага яhатанай литература ба бүхэдэлхэйн литературын хүгжэлтэ» гэhэн статья соогоо хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Н. Арутюнова, «Литературын талаар ухаан сэдьхэлэй баялигуудаар андалдалга ба мүнөө үеын хүниие хүмүүжүүлгэ» гэhэн элидхэлдээ хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор З. Г. Османова, «Элдэб үндэhэ яhатанай культурна харилсаанай Сибириин арадуудай уран зохёолой хүгжэлтэдэ нүлөөлгэ» гэhэн статья соогоо хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков гэгшэд тодорхойгоор хэлэhэн байха.

«Бага яhатанай ажабайдалые ород литературада харуулалга ба тус арадуудай уран зохёолой уг үндэhэн тухай» гэжэ нэрлэгдэhэн элидхэл соогоо Новосибирск хотоhоо ерэhэн хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. П. Якимова олдохонь шухаг литературна материалнуудые хэрэглэжэ, Сибириин арадуудай уран зохёолой хүгжэлтэ тушаа hонирхолтой тобшололнуудые хэhэн байна.

Суглуулбарида бүхыдөө гушан элидхэл дүрбэн бүлэгтэ хубаарилагдажа ороhон байна. Тобшолбол, «СССР-эй арадуудай литературые шудалалгын шухала асуудалнууд», «Литературануудай хоорондохи харилсаан ба уран үгын мастернүүдай зохёохы бэдэрэлгэнүүд», «Уг культурые шудалалга тухай», мүн «Сибириин литературада арадай аман зохёолой нүлөөлгэ» гэhэн бүлэгүүд тус суглуулбари соо бии. Номой бүлэг бүхэндэ Буряадай эрдэмтэдэй хэhэн элидхэлнүүд оролсоо. Жэшээлбэл, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай доцент С. И. Гармаева «Сибириин арадуудай литературада романуудай ниитэ шэнжэ шанартай байhан тухайда» гэhэн темэдэ удха түгэлдэр элидхэл бүхэсоюзна форумда хабаадагшадай анхаралда дурадхаа.

Буряад совет литературын интернациональна холбоо барисаан тухай хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор М. Хамагановай hанамжа, бодолнууд форумдо сугларагшадые тон ехээр hонирхуулhан байгаа. Тэрэ элидхэлынь мүн лэ суглуулбарида оруулагдаа. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай доцент, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат С. Ж. Балдановай, тус институдай профессор А. А. Белоусовай, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор А. Б. Соктоевой форум дээрэ хэhэн элидхэлнүүд суглуулбарида мүн лэ оролсожо, уншагшадай анхаралда дурадхагдана.

«Сибириин болон Алас Дурна зүгэй арадуудай литературын харилсаа холбоон» гэжэ нэрлэгдэhэн суглуулбари бүхыдөө мүнөө үеын литературые шэнжэлэлгын эрилтэдэ хүрэмөөр, удха түгэлдэрөөр, таарууу зохидоор согсологдоhон байна гэжэ тэмдэглэхээр. Сибириин, Хойто болон Алас-Дурна зүгүүдэй арадуудай литература хадаа ород совет литературада хүсэд шэнжэлэгдээгүй гэхээр ха юм. Тиимэhээ тус суглуулбарида согсологдоhон материалнуудай энэ шухала асуудалые шиидхэлгэдэ бага бэшэ хубита бололсоhониинь арсашагүй ха юм.

Литературын болон түүхын багшанарта, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэ, хэлэ, бэшэг шудалагшадта, тусхай факультедүүдэй студентнэртэ энэ номой туhатайшье, hонирхолтойшье байханъ сохомтой.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН САА НАhАА

МЕКСИКЫН НАЦИОНАЛЬНА hАЙНДЭР

МЕХИКЭ. Мексикан арад национальна hайндэрөө — бэеэ даахан байдалтай болоhон үдэрөө сентябриин 16-да тэмдэглэбэ. 173 жэлэй урда тээ орон дотор арадай восстани боложо, испан колонизаторнуудта эсэргүүгээр мексикынхидэй тэмсэлэй эхилhэн тухай соносхоо hэн. Тингэжэ 1821 ондо Мексикэ бэеэ даахан байдалтай болоhон байгаа.

Латинин Америкын томо ехэ гүрэнүүдэй нэгэн болохо Мексикэ мүнөө үедэ национальна бэеэ даахан байдалаа, гүрэнэйнгөө дулдыданги бэшэ байдалые залан сэхээр сахин хамгаалдаг юм. Өөhэдөө өөhэдыгөө тодорхойлхо эрхэ арадуудта олгохо, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, уласхоорондын хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёhоор гуримшуулан шиидхэхэ, бэеэ даахан экономическа хүгжэлтэ хангаха, бүхы оронуудтай хүршэ ёhоор харилсаха гээшэ ороной гадаадын политикын шухала гол ёhонууд болоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ Мексикэ национальна аша туhаяа хамгаалхын, Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй политикые зайсуулхын түлөө Латинин Америкын оронуудай тэмсэлдэ гол hуури эзэлнэ.

БҮРИМҮhЭН ДЭМЖЭЛГЭ

БЕРЛИН. Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые хангахын тула ГДР-эй ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай бүтэмжэтэй hайн политикые, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой найруулhан шэнэ дурадхалнуудые тэдэнэр бүримүhэн дэмжэнэ гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түбэй правлениин түрүүлэгшэ Г. Тиш эндэ мэдүүлбэ.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ, уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо гэhэн империалис хараа шэглэлые мүнөө үедэ эрид шууд буруушааха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Э. ХОННЕКЕРОЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

БЕРЛИН. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бүтэмжэтэй hайн, эб найрамдалта үүсхэлнүүд ядерна дайнай аюулые усадхан зайсуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха зорилго табина. Буу зэбсэгүүдые хуряаха, уласхоорондын үргэн ехэ харилсаа холбоо тогтооха талаар шэглүүлэгдэhэн бодото алхамуудые тэдэнэр бэелүүлнэ гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер мэдүүлбэ.

Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй Прагада баталан абаhан Политическэ декларации дотор, социалис оронуудай хүтэлбэрилхы партиина ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай Москвада болоhон уулзалгада хабаадагшадай хамтын мэдүүлгэ соо найруулагдаhан дурадхалнуудые, hүүлэй үедэ Советскэ Союзай гаргаhан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые бэелүүлхын түлөө ГДР залан сэхээр тэмсэнэ гэжэ, тэрэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй заседаниин дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Бидэнэй урда табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хүсэнэй үндэhэ hуури болодог СССР-тэй, социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэй аха дүү ёhоной эбдэршэгүй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ гээшэ ГДР-эй дотоодын болон гадаадын гол зорилго болоно.

Империалис хүсэнүүдэй хёмороо зүришэлдөөе улам үргэдхэжэ, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргажа байхадань, эб найрамдалые хангаха тухай асуудалые бэелүүлхэ гээшэ хэзээ хэзээнэйхиhээ шухала удха шанартай байна гэжэ Э. Хонеккер үргэлжэлүүлбэ. Тиимэhээ уласхоорондын байдалые улам орёо түгшүүрилтэй болгожо, дэлхэйн дайнай аюулые hүжэрөөжэ болохо ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые зогсооха гээшэ бүхы гүрэнүүдэй нангин уялга мүн. Баруунай гүрэнүүдэй ажал ябуулагшад американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгоhоо арсажа, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо хөөрэлдөө хэхын, харилсаа холбоогоо үргэдхэхын түлөө тэмсэхэ аабза гээд найдажа байhанаа мэдүүлнэб.

Мадридтахи уулзалгын дүүрэhэн тухай хэлэхэдээ, тэрэнэй үрэ дүнгүүд, hэн түрүүн Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые, буу зэбсэгүүдые хуряалгые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдээр конференци зарлаха тухай үгэеэ ойлголсолго шахардуу шанга байдалые hулаpуулха арга олгохо байха гэжэ Э. Хонеккер мэдүүлбэ.

СИБИРИИН МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ ТУХАЙ

ВАРШАВА. Варшавада үнгэргэгдэhэн «Мүнөө үеын Сибирь» гэhэн фотовыставкэ Польшын ниислэл хотын хүн зоной анхарал ехээр татаhан, hонирхол үүсхэhэн байха юм. Совет уран бэлигтэнэй олон арбаад өөрсэ шухаг фото-зурагууд Сибириин үзэсхэлэн hайхан байгаали тухай, асари ехэ баялигууд тухайнь, энэ үргэн ехэ хизаар нютагай хүдэлмэришэн ангиин алдарта ажал хэрэгүүд тухай хөөрэбэ. Агуу ехэ барилганууд болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилга, хэдэн мянган километр утатай газай ба нефтиин хоолой соргонуудые таталга, индустриин бусад шэнэ шэнэ барилганууд дээрэ хүдэлжэ байhан хүнүүдэй ажабайдал, ажал хэрэгүүд угаа hонирхолтой байна. Выставкэдэ орожо харагшад хүдөөгэй ажалшадай, эрдэмтэдэй, ангуушадай, загаhашадай ажабайдалтай танилсаба. Сибириин арадуудай согтой хүхюун хатар наадан, тэдэнэй онсо өөрсэ аман зохёол тухай, энэ хизаар нютагай үзэсхэлэн hайхан дабтагдашагүй байгаали тухай хөөрэhэн фото-зурагууд олон.

ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

МАНАГУА. Бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсаха, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ, эрхэ сүлөөгэйнгөө ба бэеэ даахан байдалайнгаа түлөө тэмсэдэг арадуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые үүдхэхэ гэhэн Рейганай захиргаанай бэелүүлдэг политикые Никарагуа болон Вьетнам шууд сэхээр буруушаана гэжэ КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Ко Тхатиин хани ёhоной албанай хэрэгээр Никарагуада ерэжэ, хэhэн хөөрэлдөөнүүдэйнь дүнгүүдээр абтаhан хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Түбэй Америкэдэ, Карибска бассейндэ американ империализмын бэелүүлжэ байдаг эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые эрид буруушаагаад, энэ районодохи байдалые улам орёо түгшүүрилтэй болгохо гэhэн ябуулгануудаа болюулха эрилтэ Холбоото Штадуудай урда табиhан байна.

БҮДҮҮЛИГ МУУХАЙ ЯБУУЛГА

ДЕЛИ. Урда-Корейн самолёдтой тохёолдоhон үйлэ хэрэг тушаа Холбоото Штадуудай үүдхэhэн Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгые Индиин Компарти эрид буруушаажа байhанаа мэдүүлбэ. Советскэ Союзай агаарай дайда руу тэрэнэй нэбтэрэн ороhон ябадал хорото муухай зорилготой hүйдхэлтэ хэрэг болоно гэжэ КПИ-гэй национальна соведэй Генеральна секретарь Раджешвара Раогой эндэ тараагдаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудаа улам hүжэрөөн дэбэргэжэ, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ Рейганай захиргаанай бэелүүлжэ байhан бүтэмжэгүй политикаhаа дэлхэйн олониитын анхаралые hамааруулха гэhэн зорилготойгоор американ тагнуулай түбэй захиргаан энээниие зорюута үүдхэhэн байгаа.

Советскэ Союз эб найрамдалай түлөө, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө залан сэхээр тэмсэнэ гэжэ мэдүүлгэ дотор заагдана.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай захиргаанай тухиран бэлдэдэг, мүнгэ hомолдог Сомосын контрреволюционно бандануудай, хүлhэншэдэй энэ орондо эсэргүү эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгаhаа уламжалан тохёолдоhон байдалые Никарагуагай эрилтээр зарлагдаhан ООН-ой Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ захалба.

hүүлэй үедэ Никарагуагай амгалан тайбан байдалда ехэ аюул тохёолдуулhан эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудай үүдхэгдэжэ байhанда уласхоорондын харилсаанай анхарал хандуулхын тула бидэ Аюулгүйн Соведтэ дахинаа хандаха баатай болобобди гэжэ Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо, тус ороноо Аюулгүйн Соведтэ байдаг түлөөлэгшэ В. Уго Тиноко мэдүүлбэ. Эдэ бүхы зэрлиг муухай ябуулгануудай түлөө США-гай правительство бүрин харюусаха ёhотой. «Дайн байлдаан хадаа Никарагуа болон Түбэй Америкэ тушаа Рейганай захиргаанай бэелүүлдэг политикын үндэhэ hуури болоно. США-гай правительство эб найрамдал хангахые, хөөрэлдөө хэхые хүсэнэгүй, тиин бэеэ дааhан байдал, эрхэ сүлөө тээшэ энэ районой арадууд гаргаhан хүсэл эрмэлзэлые зорюута дарахые hэдэнэ», — гэжэ Никарагуагай түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Сагаан байшанай балмад политика ябуулhанай эсэстэ Америкын Холбоото Штадуудта мүнөө үедэ 11 миллион ажалгүйшүүл тоологдоно.

(Газетэнүүдhээ)
«Пиплз уорлд» газетэhээ абтаhан зураг.

АЛТАН НАМАРАЙ ҺАЙХАНДА

Хурамхаан тосхоной соёлой байшан соо «Алтан намар» гэжэ һайндэр һаяхан үнгэргэгдэбэ. Соёлой байшангай ба райгүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ һайндэртэ Хурамхаан тосхоной олонхи эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Районой түбэй больница, интернат-һургуули, хүүгэдэй «Аленушка» гэжэ саад, райпо, аптекэ, байгаалиие хамгаалгын бүлгэм болон библиотекэнүүдэй коллективүүдые эндэ нэрлэе. Элдэб алим жэмэс, овощнуудаар дүүргэгдэһэн табагууд, сэсэгүүдэй баглаанууд, һиилэһэн, дархалһан бүтээлнүүд элбэгээр дэлгээгдэжэ, сугларагшадай халуун анхаралые татаһан байна. Тиихэдэ намарай һайхан үе, намарай баян хэшэг тухай хөөрэһэн уран гоёор шэмэглэгдэһэн ханын газетэнүүд олониие һонирхуулаа. «Намар», «Намарай хэшэгүүд» гэжэ нэрэтэй алим жэмэсээр бүтээгдэһэн табагууд тухай жюрин ба һайндэртэ хабаадагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ, конкурсдо 1-дэхи, 2-дохи һууринуудые эзэлээ.

Жюри һайндэрэй дүнгүүдые согсолжо, райпогой коллективтэ нэгэдэхи һуури, интернат-һургуулиин ба райгүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ шангай удаадахи һууринуудые олгоо. һайндэртэ илагшад. һайшаалда хүртэгшэд дипломуудаар дурасхаалта бэлэгүүдээр урмашуулагдаһан байна.

Ф. ИВАНОВА.

СЭСЭГТЭ ДУРАТАЙШУУЛ

Намарай хаһын дүүрэн эрхэдээ ороходо, Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэд сэсэгүүдэй һайндэр үнгэргэдэг һайхан заншалтай юм.

Байгал далайда ойрохоно оршодог Баргажанай-Адаг тосхонойхидые сагай уларил даншье баярлуулдаггүй. Тиимэһээ эндэ сэсэг ургуулха гээшэ нилээд хүшэр хүндэ хэрэг юм. Теэд хүн хүсэһэнөө бэелүүлжэ шададаг гээшэ ааб даа. Энээниие сэсэг ургуулха дуратайшуул үшөө дахин гэршэлбэ.

Сэсэгүүдэй һайндэртэ эдиршүүл Ира, Серёжа Коноваловтанай, Вика, Люда Горинскитанай найруулжа хэһэн «Түрүүшын багшадаа», «Одо мүшэмни, толотон гэрэлтыш» гэжэ нэрэтэй баглаануудынь выставкэ харагшадай халуун анхаралые татаа.

«Шуурган», «Данкогой зүрхэн», «Вологодско угалзанууд», «Дюймовочка», «Намарай зүүдэн», Саһан хүүхэн ба долоон гном», «Сирень-мойһон» гэжэ нэрэтэй шэмэглэлэйнгээ талаар эгээл һонирхолтой, гоё һайхан сэсэгүүдэй баглаануудые зохёоһон сэсэг ургуулагшад магталай үгэнүүдтэ хүртэжэ, грамотануудаар шагнагдаа. Тиихэдэ выставкэдэ хабаадаһан сэсэг ургуулагша бүхэндэ дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаа. Энэ һайндэртэ ерэһэн хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ түс выставкэ удаанаар хадуугдаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

В. СЕРГЕЕВ.
Баргажанай-Адаг тосхон.

ПОЛИНА ЭЖЫ

— Гушаад жэлэй туршада ясли-садта хүдэлбэт. Багашуулай медсестра байхань бэрхэтэй гү?—гэһэн асуудалтайгаар Улаан-Үдын 31-дэхи ясли-садай ахалагша медсестра П. О. Рыбаковада хандабабди.

— Бэрхэтэйшье гэхэнь хайшаа юм. Элдэб үбшэнэй дэлгэрхэгүйн тула һэргылхэ, ариг сэбэрэй хойноһоо сахиха зэргэтэйбди. Хүмүүжүүлэгшэдтэй бэе бэеэ ойлголсон хүдэлхэ гээшэ тон шухала. Үгыл һаа, эрилтэнүүднай гүйсэд бэелүүлэгдэхэгүй бшуу. Минии һанахада багашуулай медсестра хүүгэдтэ дуратай, налархай нимгэн сэдьхэлтэй байха ёһотой,—гэжэ Полина Осиповна харюусаа һэн.

Полина Осиповнагай дурсалганууд һаруул һайхан шэнжэтэй. Мүнөөнэй ясли-садууд хэрэгтэй юумэээр дууһан хангагданхай. Харин гушаад жэлэй саана ямар һэм? Элдэб жэжэ-божо зүйлнүүдһээ эхилээд дуталдаха. Теэд комбинадые даагша Н. И. Семкина, медсестра П. О. Рыбакова гэгшэд коллективэй урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула үдэр, һүнигүй оролдодог, бүхы сагаа зорюулдаг бэлэй. Ажалайнгаа дүнгүүдээр ханалга гээшэ тэрэл һэн бэзэ.

— Серёжа Воротниковой түрэлхид хэдэн һаратайдань хүбүүгээ асараа һэн. Унтуулхые хэбтүүлхэдэш, «мама», «мама» гээд нам тээшэ гархануудаа арбагануулха... Харин һая үндэр багжагар бэетэй, залуу эрэ хүн кабинедтэм орожо ерээд, «Полина Эжы, тандаа хүбүүгээ асарааб»,— гэбэ. Ай хөөрхэй, хоёрдохи бишыхан Серёжа нюдэеэ зэртылгэнхэй намайе гэтэжэ байба. Мүнөө тэрэм: «Баба Поля»,— гээд намһаа һаладаггүй юм»,— гэжэ Полина Осиповнагай хөөрэхэдэнь, уярмаар бэлэй.

Ажалай ветеран Полина Осиповна залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэ мүн. Улаан-Үдын районой тосхон, һууринуудай ясли, саадуудай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эндэ П. О. Рыбаковагай хүтэлбэри доро ажалдаа дүршэдэг, туһатай заабари абадаг. Түрэлхидтэй тааруу харилсаа холбоо байгуулха гээшэ тон шухала бшуу. Бүхы ажаглалтануудта анхардаг, үхибүүдээ сэбэрээр ябуулдаг, ясли-садта туһалдаг түрэлхид сооһоо, В. Ф. Шолоховые, И. А. Шихолевые, Н. Н. Алексеевые, А. И. Патрушевае, Е. В. Языковае, Л. К. Худяковае болон бусадые Полина Осиповна нэрлээ һэн. «Наһанайнгаашье, ажалайнгаа дүршэлэй талааршье Полина Осиповна бултанаймнай аха захатан гээшэ. Би оройдоол хоёрдохи жэлээ ясли-садые даагшаар хүдэлнэб. Тиихэ зуураа Полина Осиповна коллективые бүридхэхэ талаар онсо шадабаритай гэжэ ойлгооб. «Минии уялганууд иимэ, харин энэ минии хэрэг бэшэ» гээд ябадаггүй, бүтэжэ үгөөгүй юумэндэмнай хамааран орожо туһалдаг. Ажалай ветеранай хүндэтэ нэрые дээрэ үргэжэ ябана гээшэ»,—гэжэ И. В. Дружинина хөөрөө һэн.

Хүмүүжүүлэгшэд И. В. Петелина, Б. В. Карабаинова хоёртой хөөрэлдэхэдэмнай, Полина Осиповнагай дэмжэлгэдэ анхаран, эхэ ёһоной зүбшэл заабариень даган ажалдаа дадаа һэмди гэжэ элирхэйлбэ.

Юрэдөөл, юрын мэргэжэлтэй ажалай ветеранай мэдэсэ, шадабариин бусадта дамжуулагдан, бодото бэелэлээ оложо байһаниинь һайшаалтайл. Манай һанамжаар Полина Осиповна Рыбакова гансашье үхибүүдэй элүүр энхын түлөө тэмсэнэ бэшэ, харин коллективтээ элүүр энхэ байдал, нүхэр ёһоной харилсаа тогтонижоруулгада сэхэ нүлөөлнэ гээшэ.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. О. Рыбакова багашуултай.

М. СУТУРИНАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Республикын хэлхээ холбооной ашаглалгын техническэ узел, районуудай хэлхээ холбооной узелнууд нютаг бүхэндэ ажаһуугшадые радиотой болгохын хойноһоо ехэ оролдолго гаргана.

1983 ондо республика доторнай 7860 радиоточко нэмэжэ табигдаһан байна. Айл бүхэниие радиотой болгохо хүдэлмэри байгша оной хоёрдохишье хахад соо үргэлжэлүүлэгдэхээр хараалагдана.

Б. СОТНИЧ.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ТУҺА ЕХЭ

Намарай сагта Зүүн Сибириин технологическа институдай багшанар болон студентнэр республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо, туһаламжа үзүүлдэг һайн һайхан заншалтай юм. Байгша ондо Хяагтын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, хамта дээрээ найман районуудай таряа тушаан абалгын пунктнуудта ажаллана, элдэб хүдэлмэридэ дүн хамта институдаймнай 1036 студентнэр хабаадана.

Институдаймнай парткомой секретарь Л. А. Бердников, механическа факультедэй деканай орлогшо Г. Ф. Ханхасаев гэгшэд Хяагтын болон Сэлэнгын районуудаар һаяхан ябажа, студентнэрэй ажал хэрэгүүдтэй, ажабайдалтайнь танилсаһан байна.

Хяагтын районой «Пограничный» совхоздо гушан студент ажаллана. Тэдэнэй 9-ниинь таряа хуряана, бусадынь Хяагтын-Адагта силос даралсана. Хяагтын совхоздо 15 хүн хартаабха хуряадаг комбайнуудта хүдэлнэ. Ехэ-Нугын совхоздо 53 студент тэжээл бэлэдхэнэ, малай байра барина, хонишодто туһална. Багшанар гэрнүүдые барина. Һаяын үдэрнүүдтэ 3 гэр бэлэн болгожо, ашаглалгада тушааха юм.

Дурсагдагша ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд студентнэрэй ажалые үндэрөөр сэгнэнэ.

Г. ПАНТЕЛЕЕВА,
ВСТИ-гэй студентка.

ФИЛЬМҮҮД ОЛООР ХАРУУЛАГДАНА

Районой киносетиин хүдэлмэрилэгшэд зундаа үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдтэ, холын бэлшээриин малшадта илангаяа фильмнүүдые харуулба. Далахайн, Дүтэлүүрэй, Хамниин, Үлэгшэнэй совхозуудай холын малшадта һара бүридэ уран һайханай фильмүүд 2—3 дахин харуулагдажа байгаа.

Утаата тосхонһоо 50-60 гаран модоной зайда оршодог Зэдын-Эхин, Тудхалта, Оронгодой нютагуудта ажалладаг малшадта СССР-эй кинематографиин отличник Мария Цырендулмаевна Жамбалова график баримталан, мүнөө болотор айлшалһаар. Мүн республикын түрүү киномеханигуудай нэгэн Михаил Бадма-Цыреновоч Цыремпиловэй хүсэл оролдолго олондо һайшаагдана. Енгорбойн, Хасууртайн, Үлэгшэнэй, бусад нютагуудай хүдөөгэй ажалшадта тэрэ саг болзортоо ошодог юм.

Киносетиин коллектив шэнэ түхеэрэлгэнүүдые олоор тодхоно. Цахирай соёлой байшанда шэнэ кино-түхеэрэлгэ хабсаргагдажа эхилээ. Үлэнтэдэ хоёрдохи киноаппарат ашаглагдахань. Михайловкын хүдөөгэй соёлой байшангай кино түхеэрэлгэ һэльбэгдэнэ. Байгша оной эхиндэ Закаменск хотодо 400 һууритай «Горняк» кинотеатр хүдэлжэ эхилээ.

Районой киносетиин коллективтэ 1983 оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр республикын кинофикациин управлениин ба облсовпрофой хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаа һэн. Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид бэелүүлхэ зорилготойгоор ажалланабди гэжэ киносетиин директор, СССР-эй кинематографиин отличник Бадма Жапович Доржиев найдамтайгаар мэдүүлнэ.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» сентябриин 10-да үнгэргэгдэһэн 37-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 452.085 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (33 карточка) таагшад—1.297 түхэриг, дүрбэн номер (1008 карточка) тааһан хүнүүд—40 түхэриг, гурбан номер (17512 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.955353 билет ороо. Табан номер (7 карточка) тааһан хүнүүд—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1693 карточка) таагшад—162 түхэриг, гурбан номер (68067 карточка) тааһан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 37-дохи тиражай шүүбэринүүд сентябриин 21-һээ октябриин 21 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

△ Кишинев хотодо һур харбалгаар СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй суглуулагдамал командануудай һур харбагшад сооһоо Хандажаб Гомбожапова, Владимир Ешеев гэгшэд тодоросо ха юм. Жэшээнь. Гомбожапова дүн хамта 2595 очко абажа, эрхимлэхэдээ, алтан медальда хүртэбэ. Сэрэгэй бусад округууд сооһоо удаадахи хоёр һуури эзэлһэн Москвагай Громова, Закавказиин Палина гэгшэд эрхимлэгшэһээ гушаад очкогоор гээгдээ.

Эрэшүүлэй дундаһаа манай Забайкалиин сэрэгэй округой түлөөлэгшэ Владимир Ешеев мүн лэ эрхимлэжэ, алтан медальда хүртэбэ. Тэрэ 2558 очко абаһан байгаа. Удаадахи хоёр һуури эзэлһэн һур харбагшад—Прибалтикын Гича, Белоруссиин Когай гэгшэд түс түстаа 2553—2554 очкотой болоо.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Забайкалиин сэрэгэй округой команда түрүү һуури эзэлжэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дамжуулгын кубогта, спортсменүүдынь шанда, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ.

△ Хүнгэн атлетикээр СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө Одессэ хотодо эхилһэн мүрысөөнэй дүн олоной анхаралые татажа үргэлжэлһөөр. Иимэ ехэ мүрысөөндэ хабаадалсажа байгаа хүнгэн атледүүд сооһоо Татьяна Позднякова үшөө нэгэ амжалта туйлаба. Нютагаймнай басаган 10.000 метрэй зайда урилдахадаа, 31 минута 48,94 секунда харуулаад, гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медальда хүртэһэн байна.

РСФСР-эй габьяата тренер Виктор Дмитриевич Доминой хүмүүжүүлһэн Татьяна Позднякова 10,000 метрэй зайда бэеэ туршажа эхилһээр тиимэшье үнинэй бэшэ юм. Мүнөө Одессэ хотодо эрхим амжалта туйлаба ха юм. Тэрээнтэй сут урилдагшад сооһоо Ульяновск хотын түлөөлэгшэ Садретдинова зайгаа 31 минута 27,57 секунда соо гаталхадаа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо ха юм. Хоёрдохи һууриие Волгоградай Бондаренко эзэлһэн байна. Нигэжэ, мүрысөөн бүхэндэ амжалта туйлажа ябаһан нютагайнгаа басаганда үшөө ехэ баяр баясхаланта илалтатай ябахыень хүсэхэ дуран хүрэнэл!

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Фермэнүүдэй продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ»— түрүү бэшэг. Республикын ажалай үдэр. «Хартаабхаяа болзор сооонь, үндэр шанартайгаар хуряай» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Журам, журам, үшөө дахин журам» — Ю. Левэй статья. Шиидхэбэринүүд хэр зэргэ дүүргэгдэнэб? «Түсэб бэелүүлэгдээ. Тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлһөөр» — А. Данькогой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Хүнэй гоё һайхан. «Шэнээр уншаад үзөө»... — С. Ивановагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Советская Россия» — газетын шэнэ жэлэй түсэбүүд тухай хөөрөөн. Шэнэ ном. «Бага наһанай мартагдашагүй зүргөөр» — А. Праведниковай статья. Спортын мэдээсэлнүүд.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Сентябриин 18-һаа 23 хүрэтэр

ОЙН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

ВОСКРЕСЕНИ, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—«Зарядкада зогсогты!». 9.55 — «Будильник». 10.25—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.25 —«Элүүр энхэ байлга». 12.10 —«Үглөөнэй почто». 12.40 — Волейболоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд СССР-эй ба Румыниин суглуулагдамал команданууд. ГДР-һээ дамжуулагдаха. 13.30—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.30—«Хүгжэмтэ киоск». 15.00 — «Дядюшкин сон». Ф. Достоевскиин адли нэрэтэй туужаар. 18.45—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Мүнөөдэр—ойн хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй ой модоной, целлюлозо-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин министр М. И. Бусыгин дамжуулгада хабаадаха. 20.15—Ойн хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан концерт. 21.00—«Аяншалагшадай клуб». 22.00—«Время». 22.35—«Ромен» триогой хабаадалгатай хүгжэмтэ дамжуулга. 23.05—Баскетболоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. Венгриһээ дамжуулагдаха. 23.45—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.45—Дамжуулгын программа. 9.00—«Зарядкада зогсогты». 9.20—ПТУ тухай эрхим дамжуулгын бүхэсоюзна конкурс. 10.00—Мультфильм. 10.10—Баримтата фильмүүд. 11.00—Фортепианна хүгжэмэй концерт. 11.50—«Звездочет»—тележурнал. 12.30 — В. Амлинский. «Родом из детства». 13.10—СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиа-

ПОНЕДЕЛЬНИК, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.10 —Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.30—«Ангар мүрэн дээрэхи хото» — телевизионно баримтата фильм. 15.50—В. Вересаев. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.35—«ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ, хайшан гэжэ һурадаг бэ?» 17.05—Эстониин ССР-эй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 17.25—Баскетболоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. Түгэсхэлэй мүрысөөн. Венгриһээ дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 18.05—«Зохёохы ажал ябуулга тухай» (буряад хэлэн дээрэ). 18.40—Түрүү дүй дүршэл тухай (кино-мэдээсэл). 19.00 — «Байгал»—мэдээсэлэй программа. 19.20—«Ургаса-83». 19.50—«Бүхы юумэ мэдэхые хүсэнэб»—киножурнал.

Москва. 20.00— «Ажалайнь зэргээр нэрэ хүндэ». Улһан зүйлнүүдэй ассортимент болон шанарыень һайжаруулха талаар промышленна предприятинуудай бэелүүлдэг хүдэлмэри тухай. 20.30—«Правдын» хэблэлэй Соёлой байшан соо поэт Евгений Долматовскитой уулзалга. 22.00—«Время». 22.30 —Ю. Эдлис. «Проездом» — «Танай бэшэгээр» гэһэн циклһээ телевизионно зүжэг 23.10 — Волейболоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. СССР-эй ба Голландиин суглуулагдамал команданууд наадаха. ГДР-һээ дамжуулагдаха. 23.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.05—Түймэр сараха темээр баримтата фильмүүдэй программа. 17.45 — «Прохоровка шадархи поли»—киноочерк.

Москва. 18.05—«Почему не поет Фейрус?»—телевизионно фильм. 19.10—Футболой шэнжэлэл. 19.30—19.45—Забһарлалга. 19.45—«Фантазия» — мультфильм.

ВТОРНИК, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Эдир техник-83». 10.25 —СССР-эй арадай артист А. Тихонов наадаха (балалайка). 10.55—«Проездом»—телевизионно зүжэг. 11.35—«Ан амитадай аймаг». 12.35—Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.30—«80-дахи онуудай коммунистнууд» — телевизионно баримтата фильмүүд. 16.15—«Дорога к уроку»—телеочерк. 16.45—Украинын арадай хүгжэмэй «Веселка» гэжэ ансамблиин концерт. 17.10—«Клятва» —Бакугай 26 комиссарнарай баатаршалга тухай телевизионно баримтата фильм. 17.25—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.40—«Залуушуулай адресууд». «Эхин»—Киров хотын һургуулинуудые дүүргээд, һаалишадаар хүдэлжэ байһан басагад тухай». 17.55 —«Дэлхэйн үхибүүд ханилна». Хүүгэдэй телерадиогой хоорнуудай уласхоорондын IV фестиваль. 18.45—Волейболоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. ЧССР-эй ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд наадаха. ГДР-һээ дамжуулагдаха. 19.15—«Ажалай журамые бэхижүүлхэ». «Воронежско областиин предприятинуудай хүдэлмэриин жэшээ тухай. 19.30 —19.45—Забһарлалга. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал».

Москва. 20.30—«Томские узоры»—телевизионно баримтата фильм. 20.40—Москвада нээгдэһэн Софин үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан концерт. 22.00 —«Время». 22.35—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (М)—«Спартак» (2-дохи тайм). 23.20—Г. Свиридов. «Ночные облака». Хоорто зорюулагдаһан кантата. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Иду в заданную точку» — баримтата фильм. 9.35—Түүхэ. 5-дахи класс. «Искусствын ба шажан мүргэлэй мүндэлэн бии бололго». 10.05—Француз хэлэн (1-дэхи жэлээ һуража байгшадта). 10.35—Түүхэ. 5-дахи класс. «Искусствын ба шажан мүргэлэй мүндэлэн бии бололго» (дабтагдаха). 11.05—«Улаан дэбтэр юун тухай хөөрэнэб» (2-дохи дамжуулга). 11.35 — «Совет гүрэнэй ба эрхын үндэһэ һуури». 8-дахи класс. «Социалис обществын эрхэ ба абари зан». (дабтагдаха). 13.05—И. А Крыловой баснинууд. 5-дахи класс. 13.30 — Француз хэлэн (дабтагдаха). 14.00—«Юлиус Фучик тухай хөөрөөн». 14.50 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 15.50—

СРЕДА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Эдиршүүлэй уран бэлиг. 10.25—«Урок истории»—уран һайханай фильм. 11.50—«Аяншалагшадай клуб». 12.50—Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Хүдөөгэй коммунистнуудай ажал хэрэгүүд» Баримтата фильмүүд. 16.30 — «Россида түрүүшын». «Освобождение труда» гэжэ ородой марксистска түрүүшын бүлэгэй байгуулагдаһаар 100 жэлэй ойдо. 17.00—П. Чайковский «Утаһата инструментнүүдэй оркестрэй наадаха серенада. 17.35—«Дохёогоо үгэгты, горнистнууд».

Улаан-Үдэ. 18.20—«Байгал». 18.40—«Эрдэм ба техникэ»—киножурнал.

Москва. 18.50—«Кто стреляет в республику?»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.15—«Ургаса-83» (буряадаар).

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Арадай аялга дуунууд». 20.15 —«У озера»—уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00—«Время». 22.30—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Сокол» —«Химик» (2-дохи ба 3-дахи үенүүд). 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Обитатели зеленого болота»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35—Астрономи. 10-дахи класс. «Одо мүшэтэ огторгой». 10.05—Немец хэлэн (1-дэхи жэлээ һуража байгшадта). 10.35—Астрономи. 10-дахи класс. «Одо мүшэтэ огторгой» (дабтагдаха). 11.05—«ПТУ-гай һурагшадта». Түүхэ. «Коллективизацилгын шэглэл». 11.35—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. Ч. Дарвинай һургаалай бүридэн бии бололго. 12.05—«Таанадта, түрэлхид». 12.35—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Ч. Дарвинай һургаалай бүридэн хүгжэлгэ» (дабтагдаха). 13.05—Түүхэ. 4-дэхи класс. «Москва —ород гүрэнэй ниислэл хото». 13.35—Немец хэлэн (дабтагдаха). 14.05 — «Багшада — хүгжэмэй хэшээл». 3-дахи класс (1-дэхи дамжуулга) 10.05—Д. И. Фонвизин. «Недоросль». 15.50 — И. С. Соколов-Микитов. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.30—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.35—Эстрадна концерт. 17.20—«Хэрбээ ши директор гээшэ һаа...»—киноочерк. 17.30 — «Не называй Кызыл-Кумы пустыней»—баримтата фильм.

ЧЕТВЕРГ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд» 10.40 — Валентин Левашовой дуунууд». 11.05 — «У озера» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 12.50—Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — «Табан жэлэй түсэб — хүн бүхэнэй хэрэг»—баримтата фильмүүд. 16.30—С. Соснинай кантата. «Пионернүүд аяншалгада бэлэн». 16.50— Ород хэлэн. 17.20 — «Һурагшад —концертнэ зал соо».

Улаан-Үдэ. 18.15— «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.30— «Аха классай һурагша»— гэһэн клуб. 19.20 —«Байгал».

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Манай партийна ажал хэрэгүүд» (тоосоото һунгалтын суглаанууд болоно).

Москва. 20.30— «Намар»—кино-зураглал. 20.40— «У озера»— уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.30— Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»— «Динамо» (М). (2-дохи ба 3-дахи шатанууд). 23.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— «Наташа»—баримтата фильм. 9.35— Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. «Наран ба нарата юртэмсэ». 9.55 —«Острова на суше» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.15— Испан хэлэн. 10.45—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. «Наран ба нарата юртэмсэ» (дабтагдаха). 11.15 — ПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. «Астрономиие бодотоор хэрэглэлгэ». 11.35— Зоологи. 7-дохи класс. «Абаахай түхэлтэй шумуулнууд». 12.00—«Манай саад». 12.30— «Стрельба рикошетом»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.40—Зоологи. 7-дохи класс. «Абаахай түхэлэй шумуулнууд (дабтагдаха). 13.05— Географи. 7-дохи класс. «СССР-эй далайнууд». 13.35 — Испан хэлэн. (дабтагдаха). 14.05 «Здравствуйте, я ваша тетя»— телевизионно уран һайханай фильм. 15.45— А. Н. Островский. «Бесприданница». 16.45 —Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.50— «Хүнүүд ба атомууд тухай»—баримтата фильм. 17.40 —Уран зохёолой уншалганууд. Расул Гамзатов.

ПЯТНИЦА, 23.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.5— «Һурагшад —концертнэ зал соо». 10.50— «У озера»— уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.10—«Прошедших дней очарованье»...— фильм-концерт. 12.40—Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — «Крылья»— телевизионно баримтата фильм. 16.35— Арменийн телевидени болон радиогой симфоническа оркестр наадаха. 17.00 — «Хододоо арадтаяа хамта»— киноочерк. 17.20—Онтохондо айлшаар: «Новый Гулливер».

Улаан-Үдэ. 18.50 — Шэнэ һонин (буряадаар). 19.00 — «Байгал». 19.20— «Манай партийна ажал хэрэгүүд».

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Ургаса-83».

Москва. 20.30— «Д'Артаньян и три мушкетера» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00—«Время». 22.35—Футболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Спартак» (2-дохи тайм). 23.20 —«В стиле джаз-ретро»—фильм-концерт. 23.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 16.45— Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мульт-фильмнүүдэй программа. 17.05— «Мы жили по соседству»— үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм. 18.20— «Манай саад ба огород».

Москва. 18.50— «Үглөөдэр —пропагандистын үдэр». 19.20 —«Бүхы юумэ мэдэхые хүсэнэб»— киножурнал. 19.30 — 19.45— Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45— «Уран бэлигтын зам» — киноочерк.

Москва. 20.00— Волейболоор Европын чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 20.30—«В труде и обороне»— баримтата фильм.

Москва. 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15— «Харгыгаар ябалгада аюулгүйе сахиха». 21.45 — «Ульяновск»—телевизионно баримтата фильм. 22.00—«Время». 22.35 —В. Шкваркин. «Юрын ушар» — телевизионно зүжэг. 23.50—«Кони» — телевизионно баримтата фильм. 24.00— Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) —«Зенит».

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора - 2-68-08 зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52. секретариат—2-36-76. отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина. Н-00589. Заказ № 215. Индекс